

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANITÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A nemzeti nevelés diadala.

Sokszor, igen sokszor hangsúlyoztuk e lapok hasábjain is, hogy a magyar tanítói kar tekintélyét és ebből kifolyólag súlyát a nemzeti társadalomban, nemkülönben minden egyéb erkölcsi és anyagi érdekeinek kielégítését az az intenzív, mélyen szántó lelkiismeretes munka szerzi meg, amit a tanítóság egyetemlegesen az iskola falai között, úgy mint azon kívül, a népjólét javára kifejt.

Erre a haterre hívtuk mindenkor a magyar tanítóságot. És ott arra buzdítottuk, hogy egyéni értékük teljes súlyával, a hivatásszeretéből folyó tanítói és nevelői föladatoknak minél sikeresebb megoldására törekedjenek, mert az az iskola a nemzet igazi népiskolája, amely nevelői és tanítói föladatait legjobban betölteni tudja.

Hangsúlyoztuk, hogy ehhez a szép és nemes hivatáshoz vallás-erkölcsi alapon kiművelt tanítói jellemekre, tanult és szakképzett tanítóságra van szükség, aki tudjon és akarjon is népet nevelni és oktatni, aki nemcsak szóval és nagy hanggal, előretörő merész újításokkal, divatos eszmék hangoztatásával, hanem a szó teljes értelmében a hivatalos és azokon túl a lelkiismereti kötelességek verejtékes munkájával *tud* és *akar* is a nemzeti kultúra oltárán áldozni nemzete haladásaért és boldogságaért, de közvetve, saját véreinek, kartársainak erkölcsi és anyagi javaért is.

Hogy neveléstörténelmi visszapiillantás útján is érveljek igazságaim mellett, utalok arra, hogy a nyolcvanas és kilencvenes évek hangadó tanítói hasonló jelszavakkal hívták közös munkára a magyar tanügy minden rendű és rangú tényezőit. De mert a társadalmunk népretegeinek szükségleteit átérteni és átérteni is tudták, be kellett látniok, hogy a magyar nemzeti népoktatás nem térhet le a vallás-erkölcsi nevelés és tanítás útjáról, ha csak öngyilkosságot nem akar valaki elkövetni saját nemzetével, ha csak alapjában nem akarja megdönteni a magyar állam épülőfőiben levő erősségeit a nemzeti haladás és fejlődés minden ágában.

A magyar katolikus tanítóság ősi erényeihez híven az 1896. évi első országos katolikus tanítói kongresszuson az elnöklő *Hornig* Karoly püspökelnök szavaira lelkesen vallotta, hogy a keresztény szellemű nemzeti kultúraért értelmének összes tudását, szívének legtisztább érzelmeit és akaratának minden törekvését lelkesedéssel szenteli. Szemébe néz batran azoknak, akik elavult iskoláknak merészlik nevezni a katolikus iskolát, visszaveri a tények megdöntöhetetlen erejével azokat a sértő, kicsinylő vádakat, mintha a magyar katolikus tanítóság műveltség, tudás és az önálló gondolkozásban mögötte aliana a művelt és tanult más jellegű tanítóságnak.

Szóval, az évezred magasztos ünnepe öntudatra ébresztette a számban is legtöbb magyar katolikus tanítói osztályt és az egyesülés hatalmas erejével Isten, haza és király jelszavakban megjelölt nevelői és tanítói hadjáratra indult mindenütt, ahol tanítani és nevelni kellett a népet és ahol ehhez a föladatához saját értelmi és erkölcsi tökéletességét is fokozhatta.

Megindult a katolikus iskolákban, intézetekben, a tanítói egyesületekben és minden terén a nevelésnek a keresztény szellemű magyar nemzeti nevelés renaissancea. S ma büszke önérettel mondhatjuk, hogy a magyar katolikus tanítóság virágzására emelte a katolikus iskolát, s nemcsak saját testületének szerzett csendes, zajtalan és hivatásának magaslatán álló munkájával tiszteletet és becsülést a magyar közvélemény előtt, hanem megfontolt, előrelátó, de azért határozott módon indított és véghez is vitt mozgalmával kivívta a 600 koronáról 1000—1200 koronára emelt törzsfizetést és a magasabb és több korpótlékot, a nyugdíjnak 250 forint minimumról 1000 koronára való fölemelését, a félárú jegy váltására szolgáló arcképes igazolványt stb.

Csak egy érzékeny sebe van még a hitvallásos tanítóságnak, az, hogy épen a nagyhangú és a magukat liberálisoknak nevező, de a hitvallásos alapon nyugvó nemzeti neveléssel ellentétes fölfogású kulturfértaik szűkkeblűségéből és igazság-

taian elbírálásból a törvényhozás a körpötlék kiszabásánál 400 koronával kevesebb összegben alapította meg a hitvallásos iskolák tanítóinak igényét és újabbban a felaru utazás kedvezményében nem részesítette úgy, miként az az állami tanítóknál megvan, a hitvallásos és községi tanítóság családtagjait is.

Ezek a megkülönböztetések az egyenlő képessé és munka elvénél fogva teljesen indokolatlanok, de konstataljuk, hogy annak a szűkkeblű liberális fölfogásnak és gondolkozásnak meg el nem pusztított maradványai ezek és csakis a vallás-erkölcsi alapon nevelő és tanító iskolák alkalmazottjaival szemben épen az ugynevezett liberális kultúrterfiak befolyására állhatnak főnn meg ma is az ellátásban való különbségek.

Teny és igaz és ezt teljes megnyugvással, örömmel tapasztaljuk, hogy ma már nemzeti közoktatásunk intézésében az a böles és előrelátó fölfogás jutott érvényre, Zichy Janos gróf eziloszerinti kultuszminiszter tanügyi kormányzásában, hogy a nemzeti állam kiépítésének nagy munkájában az a tanítói munka ér föl a haladás értékével, amely munka kihatásaiban vallás-erkölcsi forrásból gazdagítja a népiskola falai között a jövendő nemzedéket tudással és hazafias erényekkel, becsületességgel, munkaszeretettel, jozan fölfogásával a polgari jogoknak és kötelességeknek. Ebben határozván meg az igazi haladás és fölvilágosodáshoz azt az erkölcsi és értelmi töket, ami nélkül atók egyesekre, úgy mint a nemzet egészére nézve is minden kultúra, amely tökéletesség nélkül állam, társadalom csak elégületlen, felszínes, dologtalan, romboló radikális tömegeket nyerhet az iskolák falai között.

A szabadgondolkodó tanítók egyesületének szelleme és iránya vallástalan, ennélfogva hazafiatlan nevelést hirdetett, ily nevelés és tanítás meghonosítására törekedett. Hivatalos organumának minden szava, minden sora a gyűlölet, a szeretetlenség, a felszínes nemzeti munka hirdetője volt öntudatlanul avagy öntudatosan, de kétségbevonhatlanul. Tehát a nemzet békés haladásának és a magyar királyság jövö fönnállásának biztosítására kötelességszerűen, államférfiulhoz méltó böles előre látással cselekedett a kultuszminiszter, amidön a magyar tanítóság testületéből bátor vágással kimetszette azt a sebet, amely immár fertözö erővel tört a hivatásának magaslatán álló magyar tanítóság rétegeire. A munkát szerető és igazán haladni vágyó hazafias tanítóság ebből a tényből újabb eröt merit a lelkes és ideális nevelő-tanítófeladatok betöltéséhez, mert érzi és tudja, hogy az értékes tanítói működést meg fogják ezentül különböztetni a nagyhangú és értéketlen, söt a nemzeti haladásra és boldogulásra egyenesen veszedelmes szélhámosságtól, az üres búzakalászbán jelképezhető tanítói érdemektől.

A katolikus tanítóság ily jólesö gondolatok-

kal tér napirendre a szabadgondolkodó tanítók egyesülete működésének felfüggesztési ténye fölött és eltelve magasztos hivatásának ideális feladataitól, kétszeres buzgalommal fog *gondolkozni a maga módja szerint* arról, hogy a kornak megfelelően hogyan értékesítse tudását, szeretetét, lelkesedését a nemzeti népműveltségnek minél intenzivebb előbbre vitelére. És a tanítói egyesületekben feltalálja ezentul is azt a szervezetet, amiben a tanítói nimbus és tekintélyhez illően közös egyetértéssel, szeretettel és becsülettel egymásirant szolgálhatja a nevelés érdekeit és a tudományosságot úgy, mint saját tagjainak erkölcsi és anyagi igényeit. *Ember Károly.*

A X. katolikus nagygyűlés.

A kötelező hitoktatás a népiskolában.

Millner Antal györi rom. kath. elemi iskolai igazgató *«A kötelező hitoktatás a népiskolában»* címen a következő nagyszabású előadást tartotta:

Az emberiségnek minden korában a «Honnas és a Hova?» volt az a kérdés, melyen a kutató elmék fönnakadtak. Mert, hogy vagyunk, az ugyan nem szorul bizonyításra; de honnan jöttünk és hova tartunk? Az emberi lét ez alfája és omegája minden időben ingerlölög hatott a tekintély elve előtt oly nehezen meghajoló emberi észre. Pedig nem állunk mi tanácstalanul e kérdésekkel szemben. Hisz ott az Isten, ki a természetben és az Ó kinyilatkoztatásában bepillantást enged létünk titkaiba.

Csak hogy az ember szandékosan nem lép rá az Isten megismerésének természetes útjára, melyről a szoltáros próféta mondja: «Az ezek beszélnek az Isten dicsőségét és az Ó kezének munkáját hirdeti az égboltozat». A nagy szent Agoston pedig: «A teremtmények megkérdése mélységes szemleletükben áll; feleletük pedig bizonyosság az Istenről, mert mindnyájan hangosan hirdetik: Isten teremtett minket!»

És nem lép rá az ember az Isten megismerésének természetfölötti útjára sem, amelyre szentPaleszavai utalnak: «Sok ízben és sokféleken szolt hajdan az Úr atyáinkhoz a próféták által, legutóbb pedig egyszülött Fia által szolt hozzánk».

Az isteni tekintély nimbuszában álló kinyilatkoztatás eredetükröl azt mondja: a hatodik napon pedig teremté Isten az embert, alkotván öt képe és hasonlatosságára. Rendeltetésünket pedig ezekben körvonalozza: azért vagyunk a földön, hogy az Istent megismerjük, őt szeressük, neki szolgáljunk s így üdvözüljünk. Amikor azonban látom, hogy a fejlődéstörténet tengerében buvárkodók minden rendszerükkel, elméletükkel és hipotézisükkel máig sem jutottak el a kérdés alfájához: hogy, kiket kutatásukban elfogulatlanság vezet, beismerek, hogy véges, meddő a legzseniálisabb elme munkája is, ha nem a Végtelenben, az Istenben keresi kérdőjeleinek megoldását, ahogy az evolúció atyamestere, Spencer, miután 15.000 oldalon magyarázta a mindenség szerkezetét, szintén kénytelen volt beismerni, hogy van «megismerhetetlen» is; és mégis akadnak katolikusok, kik modernizálni akarják a katolikus vallást, mintha az isteni kinyilatkoztatás a változandóságnak hódoló divat-

szük volna: akadnak bölcselek és jogtudósok, kik a determinizmusnak hódolnak s ezzel valóságos refugiumot teremtenek a gonosztevőknek, teret nyitnak a bestiális érzések zabolátlan tombolásának; akadnak természet tudósok, kik tagadják Istent, mert — noha léte világít, mint a fénylő nap — az ő szemük bele nem tekinthet, mintha bizony helyesen okoskodnék, aki, mert nem érti az óra szerkezetét, a rugó szerepét, állítja, hogy nincs óra; akadnak a társadalom elitéből sokan, akik aláadni iparkodnak az isteni kinyilatkoztatás fundamentumát: csodálkozva kérdelem, miért ez idegenkedés Istentől? miért ez adáz harc a természetfölötti rend ellen? Dehonestáló-e az emberre a kinyilatkoztatásnak származásáról és rendeltetéséről adott magyarázata? Nem kiváló sors és magasztos rendeltetés-e az örök Istennek akarataiból a világra születni, itt mint a teremtés koronája az Alkotó végtelen böles törvényeitől irányítva megfutni e rövid életpályát, hogy azután zavartalan részesei legyünk az örök boldogságnak? És mit kapok feleletül? A pocsolyába süllyedt világ fut az Istentől! «Az ember hite, világnézete befolyással van az erkölcsére. Az erkölcsileg beteg pedig fázik a hit fenséges, tiszta igazságaitól. Azért a pogányok többnyire saját képükre alkották isteneiket, hogy nekik se kelljen lemondaniok szenvedélyeikről. Mikor a hitetlen mondja: Nem tudok hinni! — az nem őszinte beszéd. Nem a Credo-ban van a nehezség, hanem abban, hogy a Credo után mindjárt a 10 parancsolat következik».

Már Caesar mondotta: «Szívesen hisszük, amit kívánunk. Igen, az erkölcsi törvény az a despota, aki ellen az elpuhultak lazás sietséggel szervezik az erkölcsi nihilizmus hadait, akinek trónja ellen szünet nélkül szórják a hitetlenségnek minden mételeyével megtöltött bombáikat. Nem kell Isten, nem kell kinyilatkoztatás; mert ki ezeket elfogadja, megoldja lelkiismerete nyelvét is. Ettől pedig rettegnek az emberek! Leledzek ez az erkölcsbíró csak örök némaságban, inkább eltűrik, hogy a majomtól származnak!»

Ime tehát a cél: a keresztény világnézet, az erkölcsi világrend megdöntése!

Ezekkel szemben sziklaszilárd hitünkben kifolyólag tagadhatatlan ténynek tartjuk, hogy az emberiség válsága mind a vallástalanságra vezethető vissza és hogy a vallásosság hanyatlása legmélyebb oka az erkölcsi hanyatlásnak. Kötelességünknek is tartjuk igazaink védelmére a harcot fölvenni, mert csak mi, kik az igazság birtokában vagyunk, rendelkezünk azokkal a szellemi fegyverekkel, melyekkel az erényt s vele a társadalmat biztos diadalra vezethetjük.

Mondhatom, vesztegetni való időnk nincs. Immar visszaszorítottunk erődünk legbelső gyűrűjébe, amely — ha megtartjuk — igaz, még mind g elég garancia ugyan, hogy vesztésünkért kárpótlást szerezhetünk. S itt kijelentem, hogy ez utolsó talpalattnyi föld, melyen még szilárdan áll a lábunk, nem a család! Sajnos, a családok nagy részében telve és telve van a levegő a hitetlenségnek, az erkölcselenségnek vagy legalább is az indifferentizmusnak mérges miazmáival. Amire én gondolok, az az iskola, a hitvallásos iskola, az egyetlen terrenum, melyen alkalmunk vagyunk szilárd elvek, a Krisztusi elvek, a jónak, szeretetnek és valódi testvériségnek legmagyasztosabb törvénykönyve, az evangélium szerint nevelni a jövő társadalmát.

Ép azért: amikor elleneink megteveszteni igyekeznek embertársainkat, amikor a keresztény világ-

nézet és erkölcsi világrend megdöntése céljából elnémítják ifjúságunk leghivatottabb kalauzait, amikor tovább menve, a hitoktatásnak a népiskolából való száműzésével megfosztják gyermekeinket lelkiük életető elemétől, a hittől, amikor a szükségben sinlódók figyelmét — pokoli számítással — ép arra a térre terelik, ahol a szocialista elvek esetleges győzelmével romba dőlne a hitvallásos iskola oszlopai is: álljunk ki mi is a sikra, hirdessük apostoli hévvel és bátorsággal: Isten az embert önmagáért teremtette, miként szent Ágoston mondja: «Fecisti nos ad Te, Deus, et iniquum est cor nostrum, donec requiescat in Te!» Mert nincs az emberre nézve fontosabb kötelesség, mint megemlékezve az Üdvözítő szavairól: «Keressétek mindenkeltől az Isten országát!» életét természetfölötti végcéljának szem előtt tartásával berendezni. És nem lehet a tanítás és nevelés munkájával foglalkozóknak sem magasztosabb hivatásuk, mint munkásságukat az ember természetfölötti rendeltetésének szolgálatába állítani. Mert nagy igazság: «Mit fiatal fába és gyermekszívbe vésnek, az beforr s nyomai sohasem enyhésnek».

Kérdés már most, melyik az az út, amelyen az ifjú lelket meg kell indítanunk, hogy életét örök rendeltetésével teljes harmóniába hozhassa? Ha a sirontúli élet tagadói a keresztény világnézet, az erkölcsi világrend korlátainak lerombolásával vélnék célhoz jutni: a mi utunk csak a vallás-erkölcsös jellem útja lehet. Ha ők a tekintély elvének letiprásával, a vallásosság kigúnyolásával, a meggyőződés szabadságának elkobzásával beteggő tették, mondhatnám letargikus állapotba hozták a társadalmat: a mi szérumunk csak a vallásos életre, az erkölcsi tökéletesedésre való nevelés lehet.

A nevelés módjára nézve pedig valljuk, hogy a tanítói és nevelői eljárásunknak következetesen és állandóan a legteljesebb harmóniában kell lennie a végcélal, az ember természetfölötti rendeltetésével, minden ellenkező methodus zavarja a harmóniát az emberben, megbolygatja lelke egyensúlyát, feldúlja szíve nyugalmit, aláassa boldogságát.

Avagy kérdelem: társadalmunk óriási indifferentizmusa nem vezethető-e vissza épen arra a körülményre, hogy ott a középiskolában, ott az egyetemen, hol közömbösségből, hol szándékosan leletérnek arról az útról, amelyen a gyermeket a gondos anya, a kis falusi iskola óriási felelőssége tudatában megindította? Nem igaz-e, hogy akkor, amikor a felsőbb iskolákban Isten nélkül és Istennel ellentétben oldják meg azokat a bölcseleti problémákat, amikor az ifjú értelméből erőszakosan száműznek minden logikát, melyet nem tud szemmel látható, kézzelfogható aprópénzre felváltani, hogy akkor a az ifjú lélek kizökken egyensúlyából s e zökkenésre dugába dől a családi otthon építette egész lelki világa, maga alá temetve az ifjú szívének hitét, nyugalmit és boldogságát? Bizony csak minden századik éli át az ily rázkódtatást úgy, hogy abból halhatatlan lelkére mérhetetlen kár ne származott volna! És kérdés, vajjon a szocializmus, nihilizmus vagy ateizmus akárhány fanatikusában is nem-e ép a nevelésükben beállott ily frontváltozás érlelte meg azt az elhatározást, hogy lelkének ifjúkori érzéseivel, melyeket pedig talán egy gondos anya lángoló szeretete plántált volt abba, «tabula rasa-t csináljon».

Az ember végcéljához a vallás-erkölcsös jellem vezet. Ha körültekintünk a társadalomban, tapasztaljuk, hogy semmiben sincs oly hiány, mint jelle-

mekben. Érti ezt a társadalom is s azért mind hangosabba válik az óhaj, hogy jellemekre van szükség. A pedagógia is állandóan napirenden tartja a jellemképzést és már a népiskolától is megkívánja, hogy a jellemek útját egyengesse. Ha Kantnak, Herbertnek vagy Schopenhauernek akár pszichológiai, akár etikai szempontból alkotott jellem-definícióit vizsgáljuk, nemcsak a legfeltünőbb ellentétekre akadunk, hanem arról is meg kell győződnünk, hogy e meghatározások bennünket ki sem elégíthetnek: mert ha az ember az ő felfogásuk szerint már jellemes volna, úgy a jellemek után való hangos vágyódás alig volna indokolt. De meg kell győződnünk arról is, hogy csak az Istenre támaszkodó tudománynak van reális értéke. Ugyanis a hit fényénél fogalmazva meg a jellem definícióját, lehetetlen mellőznünk az Istent, lehetetlen átsiklanunk az erényen, lehetetlen perhorreszkálnunk a vallást, amely az Istent szeretni és felni tanítja meg az embert. Már pedig ily fundamentumokra helyezve a jellem fogalmát, valóban oly célt tűzünk a nevelésnek, amely a társadalom bajainak orvoslását garantálja. A vallás-erkölcsös jellem ugyanis lelki készség a jót állhatatosan akarni és cselekedni. Már pedig akiben ez a lelki készség megvan, az erényes, vagyis jellemes ember.

A jellem kialakulására ható nevelési eszközök közül a legfontosabbak a *suggestív* eszközök, ezek között pedig első helyen a vallásos nevelés áll. A vallásos nevelés nem s érzelmeket ébreszt s így igen alkalmas etikai érzületek létrehozására; ezzel pedig a legintenzívebb módon szolgálja a jellemképzést, melynek célja: az etikai normákat domináló tenyezökké tenni.

Es amikor most ismételtelen állítom, hogy az erkölcsi hanyatlással szemben a vallásos életre, a társadalmi tökéletesedésre való nevelést, a vallás-erkölcsök jellemek fejlesztését kell sürgetnünk, sürgetnünk a családban, de különösen az iskolában, ahol azt a legegyszerűbben végezhetjük: amikor általánosan elfogadott tudományos tétel, hogy az akaratgyengenség korunknak főbetegsége, ez a betegség a vallásos meggyőződés és erkölcsös élet hanyatlásának folyománya; amikor a jellemképzésnek egyik legintenzívebb módját is éppen a vallásos nevelésben kell látnunk: a hit- és erkölcsannak a nevelés terén való fontos szerepét el kell ismernünk. Helyesen jár tehát el az a kormány, amely a hit- és erkölcsöt az iskolai tárgyak elére állítja. Nyílt vallomása ez annak a ténynek, hogy az illető államban a vallás-erkölcsös nevelésre súlyt fektetnek. Amely államkormány elejti a vallás-erkölcsös nevelést, az állam fundamentumát ingatja meg.

Hogy hova vezet az Istennek az iskolából való száműzése, arra az amerikai Unión kívül öreg Európánk is egymásután szolgáltatja a szomorúnál-szomorúbb példákat.

Az Egyesült-Államokban a vallástalan iskola szomorú következményeként jelentkezik az a tény, hogy a lakosság 70-része vallástalan. Franciaországban pedig a közállapotok, bűnstatisztikák arról tesznek tanuságot, hogy a sokat magasztalt vallástalan iskola nem nevel, hanem az erkölcsi és fizika romlásnak nyitja meg a forrásait. Még 1888-ban Franciaország lakosságának 25%-a volt csak vallástalan. Ma, 22 év múlva, 50% nem keresztkedik, nem respektálja a házasságkötésnél az egyház törvényeit, nem veszi igénybe a temetésknél az egyházi szertartásokat. S bármily különösnek hangoz-

zék is, tény, hogy a tanköteles korban álló gyermekek nagy többsége előtt Isten ismeretlen fogalom. Hova fog ez vezetni? Franciaországban modern pogányságot nevelnek, amely teljesen kiirtja majd az emberekből az erkölcsöket.

De ne esodálkozzunk ezen. Az emberiség megjavítására nem limonádézú általános erkölcsökre, hanem Krisztus követésére, keresztény erényekre van szükségünk. Isten és vallás nélkül pedig erkölcsös életre nevelni, amint azt a francia laikus iskola akarja, nem lehet. A vallástalan és erkölcsstan egy tárgy; csak karöltve elégítik ki a lélek szükségletét. Csak vallásos ember tisztelheti az erkölcsi törvényeket, mert csak vallásos lélek féli az Istent.

Hogy a hitoktatásnak az akarat edzésében, a jellem fejlesztésében megnyilatkozó és eddig csak általánosságban vázolt vezerszeropét egy-két példával is illusztráljam, hivatkozom arra a pedagógiai igazságra, hogy a gyermek abban a korban, melyben nevelése kezdetét veszi, csak a valóságnak él. Értelméhez csak az férfozik, szívé csak az indítja meg, amit érzékeivel vagy maga tapasztal, vagy ami, ha mástól hallja is, legalább a valóság bélyegét hordja magán. Melyik nevelőt nem terelné pedagógiai érzéke ily körülmények között a bibliára, különösen az ó-szövetségre, melyben az Istenség emberek módjára érintkezik a választott nép vezérével? Isten e nevelői szerepében leszáll a gyermek értelméhez s mély hitet, rendíthetetlen bizodalmat plántal a gyermek szívébe.

Hasonlóképen az új-szövetség. Ebben maga a Megváltó tamt bennünket keresztény erényekre. Ki fedd meg engem közületek a bünröl? kérdi az Úr Jézus. És Pilátus kénytelen ráfelelni: Semmi okot sem találok benne. Ez a feddhetetlen istenember életével utolérhetetlen iskolája a jellemnek. Tanítása fényt árasztott az emberi elmére, elszlatta a tévedések sötétségét s így valóságos Megváltója lett az emberi észnek is. Példája, forrása lón az egész földkerekséget megreformáló erkölcsöknek. Ugy, hogy a szentek, Krisztus e kópiái, életükkel, határozott jellemükkel a bölcsek legmerészebb almaid is felülmúlták.

S amikor a hitoktatás a bibliai történetek nyomán előkészítette a talajt arra, hogy valóra váltsa a szavakat: Verbum, quod locutus sum vobis, spiritus et vita est, a tettekben megnyilatkozó keresztény életre való nevelést megkezdhesse, ismét a vallás az, amelyre a nevelő támaszkodik, mert a vallásban Krisztus az ő kegyelemeszközeivel, az imádsággal és a szentségekkel szinte az ember fölé emeli az embert. Amikor imádkozunk, Istennel beszélünk. A szentségekben meritünk a kegyelem tengeréből. Ez a kegyelem megtisztítja értelmünket a gögtől és az alázatosság fényével bevilágítja előttünk a hit és erény útját. Felvértez a kísértések és szenvedélyek ellen, edzi akaratunkat, hogy a jóban állhatatosak maradjunk, azaz erényes, jellemes életet éljünk.

Ha még rámutatok arra is, hogy Krisztus erkölcs-tana a hazaszeretetet is köteleességünké teszi úgy, hogy a kozmopolita lehet minden, csak Krisztus követőjének nem vallhatja magát, amint a szocialdemokrácia jeligeje: Ubi bene, ibi patria, sem talál semmiféle támaszra az ecclesia catholica-ban: úgy a hitoktatásnak a hazafias nevelés szempontjából való fontosságát is jeleztem.

Igy tehát a katolikus hit- és erkölcsstan nemcsak tárgya magasztosságánál, szentségénél, nemcsak a

benne lefektetett életbölességnél, a törvényeiben megnyilatkozó célszerűségénél és állandóságánál fogva válik ki az iskola tárgyai közül, hanem az akaratot edző, a jellemet fejlesztő és szilárdító természetfölötti ereje, amely törvényeinek tisztelete révén költözik lelkünkbe, nevelői és tanítói munkásságunk középpontjába helyezi. Tény, hogy a hit- és erkölstan nevelői hatását magában a tantárgyban nem merithetjük ki. A hitoktatásnak munkánk centrumában kell állania, körülötte — mint centrifugális erő körül — kell a többi tantárgynak mozognia. A hit- és erkölstan szellemének végig kell húzódnia tanításunkon, reá, mint szilárd bázisra kell az ismeretek közlésénél építenünk. Csak ha az olvasókönyvbe is vallásos felfogást viszünk; ha a történelem tanításánál rámutatunk az Istenre, mint a nemzetek sorsának intézőjére, rá arra, hogy ép a történelemből vonhatjuk le azt a tanulságot, hogy a vallástalanság és erkölstelenség ásta meg a leghatalmasabb nemzeteknek is a sírjukat, hogy a történelem nagy alakjaiban — majd kivétel nélkül — a mély vallásosság volt hőstetteik rugója; ha a természeti tudományokat is kiaknázzuk abból a szempontból, hogy a természetben megnyilatkozó rend és célszerűség útján élvezessük a gyermekeket az Istenhez, a mindenség Alkotójához; ha végre úgy tervszerűen, mint a spontán módon kínálkozó alkalmak felhasználásával arra törekszünk, hogy szent vallásunk elveit a gyakorlati életbe átvigyük, azaz növendékeinket megtanítjuk katolikus keresztény módon élni; akkor juttatjuk valódi szerepéhez a hit- és erkölstant, akkor nyújtunk alkalmat a benne felhalmozott nevelői erő érvényesüléséhez.

Amikor tehát a hitvallásos iskoláért lelkesedünk, küzdünk, áldozunk; amikor iskoláink elközösítése ellen harcolunk, tiltakozunk; amikor a vallásoktatásnak az iskolában való intenzívebbé tételét sürgetjük, követeljük; nem „fixa idea”-ról van szó, hanem szívünk mélyén honoló rendíthetetlen meggyőződésről, mely szerint a hitvallásos iskola nyújt legtöbb garanciát az ifjúság vallás-erkölcsös nevelésére, ez pedig „conditio sine qua non”-ja az egyén meglegedettségének, a társadalom boldogságának, a hazához való hűséges ragaszkodásnak.

Ezek után bátorkodom javaslatba hozni, hogy mondja ki a kath. nagygyűlés: Minthogy a társadalom válsága főképen az akarat gyengeségére vezethető vissza, ez pedig a vallásosság és erkölcsök hanyatlásának következménye; minthogy így edzett akaratot, megalkuvást nem ismerő szilárd jellemet ép a vallásos életre, az erkölcsi tökéletesedésre való neveléstől kell várunk, ezt a nevelési elvet pedig a hitvallásos iskola tűzte ki céljául és szolgálja is a hit- és erkölstanban rejlő nevelési erők érvényesítésével; minthogy végre nemcsak pedagógiai és lélektani okok szólnak az iskola vallásos nevelésének s így az iskolai hitoktatásnak létjogosultsága, sőt fontossága mellett, hanem a tapasztalat is igazolja, hogy a hitoktatásnak az iskolából való száműzése, az ifjúság vallástalan nevelése az erkölcsi és fizikai romlásnak nyitja meg a forrásait; a katolikus nagygyűlés a hit- és erkölstan tanítását a közoktatási tényezők minden fokozatán nemcsak elengedhetetlen követelménynek, hanem erkölcsi, hazafias és társadalmi szempontból emi-nens érdeknek is tartja, miért is a hitoktatásnak az iskolából való kizárását pedagógiai és tévesnek, végzetes hibának minősíti és ily törekvések ellen a leghatározottabban tiltakozik.

Váltószám gép tizen túl.

Amit Janicke (Kehr 88. 117. o.) mond: „das Fortschreiten von Zahl zu Zahl wirkt ermüdend, und stumpft allmählig das Interesse ab”, igazolják jobb évkönyveink is. Dr. Beke VK. 117. o. azt mondja: „20-on túl az egyes számok szemléltetése nem fontos”, de már 14-nél, Sziklás A. pedig 13-nál belefárad az individuális tárgyalásba, s egyszerűen az eddigi eljárásra utalnak.

Jobb és célszerűbb tizen túl nem a számsort, hanem a számműveletek sorát követni, előbb 18-ig, mert ezzel kimerítjük az összeadás-kivonás eseteit. „Az első tíz számnak az első tíz számhoz való hozzáadása az egész összeadás alapja. A többiben csak ismételtük azt.” (B. 131. o.) Ennek módját pedig, „ha pl. 8+7-et kell kiszámítanunk, akkor beható szemléltetéssel megmutatjuk, hogy 7-ből előbb 2-t teszünk a 8-hoz” (129. o.), gyönyörűen szolgálja a Vszgép, azon előnnyel, hogy 5-nél nagyobb szám könnyen felfogható rajta, míg az oroszok azokat előbb meg kell olvasni.

De ami kizárólag a Váltószámpépen való szemléltetésre szorul, az, hogy a tíz és 9-ig terjedő sokaságot rendezzük. Beke (128. o.) szerint „a szemléltetés 10-2 alakot mutasson, hogy a tanuló lelkében mindjárt a tízes-rendszernek megfelelő kép keletkezzék; mert a tízes-számrendszer az a gondolati forma, mely nélkül a számfogalom lelkünkben nem is lehetne határozott”. Erre képtelen az orosz, mert nem egy soron álló tízes csoportról van szó; B. szerint (134. o.) „a II. osztályban azon kell lenniünk, hogy a tízesekből egységes kép keletkezzék; azért legcélszerűbb a pénzen való szemléltetés, hol a tíz egység 1 képben, a 10 íres képben egyesül”. Ez csak a váltószámpépen érhető el, mely legjobban helyettesíti a pénzérméket, nem mint jelkép, de mint képjel, képmás. Erre vonatkoznak B. szavai (142. o.): „A kivonás szemléltetésére legcélszerűbb a pénz, vagy megfelelő pótlás, melyet a gyermek fantáziája megenged.” Hogy pedig ezt megengedi, még egy vele foglalkozó gyermek sem cáfolta meg; s ha tenné, könnyű volna a korongokra, vagy más tárgyakra valódi vagy utánzott fillért, nickelt, k-t és aranyt alkalmazni.

Ha tehát csakugyan „arra kell törekedni, hogy a tízesek (10, 100, ezer) mint egységes egészek álljanak a tanuló lelki szeméi előtt” (B. 137. o.), akkor világos, hogy az orosz készülék célszerűtlen és kivetendő az iskolából. Azért az orosz hívei meg sem kísérik az átváltást, bár itt-ott hangoztatják, pl. B. 143. o.: „ha 6 tízes és 7 egyesből 9 fill.-t kell kifizetni, — az egyik tíz f.-rest föl kell váltani tíz egy f.-resre. — Így mutatja meg a tanító a föl váltás szükségességét.” De hát akkor az átváltás a tizen túli számolásnak alapeleme, mint itálnak a víz, s Váltószámpé nélkül nem is lehet szemléltetni összeadást és kivonást. Ehhez pedig 19 egynevű számtestnél nem kell a legnagyobb számmal sem; B szerint is (u. o.) „67 f.-ből felváltva lesz 50 és tizenhét, — 9, marad 50 és 8 f.” Így tehát jó és szabatos szgépén 19 egynevű számtestnél több nem szerepelhet; de viszont elengedhetetlen a tízes helyrendszer képviselése, és pedig legcélszerűbben a pénzérmék által a Váltószámpépen.

Megjegyzem még, hogy a tanulók megszokván ezen a tízes helyrendet, pénz helyett mértékkel is számolhatnak, nickel és f. helyett deci és centi névvel. A tízes írását sem úgy fogják fel, mint eddig e Vezérkönyveink: „Ez tíz f.-res. Nézd meg csak, hogyan írják! Mi is úgy írjuk.” Vagy: „Bemutatjuk a

mikkél tíz f.-rest. Lenezzük róla, hogy mikép kell írni a 10-et.) Mi más ez a Váltószgepen! fölteszék 1 mikkelt; hány ez? 1. Tudsz-e 1-et írni? hová íród? Mi van a f. helyen? Semmi. Tudsz-e semmit írni? azt nem, deüres helyét igen helyett 0-val, stb.

Hatra van még a szorzás, osztás.

Dr. Ében Mihály.

SZEMLE.

Indokolt volt-e a Tanítók Szabad Egyesületének felfüggesztése? A magyar sajtóban oriasi izgalmat okozott, hogy a miniszter egy olyan egyesület működését függesztette fel, mely a népnevelőket hétről-hétre izgatta hatóságai ellen, a papok, katonatisztek, társadalmi rend és tételei törvényeink ellen. Tiltakoznak a véleménysszabadság és egyesületi jog ellen elkövetett merénylet miatt, holott épen ezen szabadgondolkodók tartóznak azon táborba, akik a maguk véleményét terroristikusan akarják reá-oktroálni mindenkiire, de menten a legdurvább sértésekkel illetik azt, aki velük nem akar egy gyékényen árnulni.

Az egyesület végkezdését láthatta minden józan gondolkodású ember, mikor hivatalos lapjokban Zigány, az elnök, ilyen nyájashangú közleményt tett közze: «A királyi ember hazudik»-cimen néhány szavam Alpari Lajos kir. tanfelügyelőhöz, aki azt állította az egrü gyűlésen, hogy egyesületünk hazafiatlan, vallásellenes és anarchisztikus működést fejt ki. Kötelességemnek tartom azt kijelenteni, hogy Alpari tanfelügyelő, amikor ezeket állította, gyalázatosan hazudott és hitványul ragalmazott». Ime az egyesület elnöke oly erős igazában, hogy durván görömbaskodik, hogy visszariassza a jobb-izlésű embereket a harctól, hogy ők annál szabadabban garázdálkodhassanak. Minden védelme és argumentuma e két úri mondatban összpontosul: gyalázatosan hazudott és hitványul ragalmazott!...

Bizonyára a tanfelügyelő és a tanár felettes hatósága megállapítja pontról-pontra, hogy kinek van igaza. A köz érdekében azonban reá kell világitanunk arra a munkára, melyet ez az egyesület sajtó-organumával kifejt. Az elnök úr hangja teljesen fedí az egész működést s már ebből is könnyen megállapítható, mikor a felettes hatósággal: a tanfelügyelővel, így csövegnek, van-e ott anarchia, vagy sem. Aelnökük a zsidó Somogyi Béla már is nyilatkozott: nem hiszi, hogy a főváros *príbékszolgálatot* teljesítene gróf Zichy miniszternek. Elhiszük, hogy ő így vélekedik. De hiszen ő Barczy polgármesternek, a tanácsnak és minden hatóságnak hivatalból ellensége. Vagy barátságos vallveregetés céljából izgatta a tanítószágot és tanárságot a polgármester és főtisztviselők ellen, kik nagy fizetésük dacára 50%-al emelték a fizetésüket, mi könnyen ment, mert ők olyan apró szivességeket tehetnek a bizottsági tagoknak, amelyet a szegény nyomorgó tisztviselők nem tehetnek. Főtítkáruk a zsidó Szöllösi Jenő, kinek agresszív viselkedése közismert. Pénztárosuk a zsidó Rózsa Ede, könyvtáros a zsidó Kemény Simon. A vezetőségben helyet foglalnak még Kunfi Zsigmond, Agh Géza, Lovass Ferenc, Martonffy Miklós és még néhány új magyar. *Ez a zsidó társaság akarja orránál fogva vezetni a magyar tanítószágot!!!*

Vajjon milyen útra akarják vezetni a magyar tanítószágot? Legfontosabb törekvésünknek valljuk közoktatásunk államosítását és világiasítását, a egalsó fokozattól a legfelsőig, úgy hogy az iskola-

fönntartás joga és kötelessége kizárólag az államot illesse és a *felekezeti szellem az iskolából teljesen kiküszöböltessék*. Hát vajjon elnök úr, ön nem tudja azt, hogy egyesülete ezt tüzte ki főcélul és önök még sem vallásellenesek? Mit értenek felekezettől mentes állami népoktatás alatt, arról a következőképen elmélkednek: «A jó népiskola az «izgatás» melegágya. Minél jobb az iskola, annál veszedelmesebben izgat a fönálló rend ellen. A jó népiskola megtanítja a nepet olvasni és az olvasottakon gondolkozni. És minél többet olvas a nép, minél többet tanul a nép, annál jobban belátja, hogy helyzeteivel rítul visszaélnék, munkarejét gyalázatosan kihasználják. A jó népiskola tanít természetrajzot és fizikát, még pedig becsületesen tanít és ezzel kirántja a gyékényt az alól a sötét babona alól, melyé a különféle egyházak számos méltatlan szolgálja a vallást lesúlyesztette. A méltóságos püspök úr szeretné, ha az iskola csak imádkozni és énekelni tanítana, meg alázatosan kezét csókolni a papoknak». Ilyen pedagógiai szakszerűséggel kezeli az állami népoktatás kérdését. «Üssük a mindenkori kormány» című közleményben arról ír, hogy a kormány mint «salja» a tanítószágot. A pedagógia nagyobb dicsőségére ír a következő szakkérdésekről: «Párhuzamok egy agrárparadiesomról, «A szerzetes pásztorórája», «Alldeutsch apácafönökno», «Tomesányi a ragalmazó és denuncians», «Békót a gondolatra», «A népoktatás hazafias reformja? Igen! Majd ha a néppárt engedi!» «A munka nélkül élők a henyelők ellen — Majlath Józsefről», «Az egyház árnyékában», «A pap idegen országnak, a túlvilágnak nevel híveket és ebben az országban nyeri el bőséges jutalmat. A tanító ennek az országnak nevel polgárokat és a túlvilágig várhat jutalmára», «Magyarországon ahány palotaszerű kaszárnya, annyi száz kidült-bedült népiskola; ahány aranygalléros katonatiszt, annyi száz éhes néptanító» stb.

De ki tudná fölsorolni azon sok-sok citatumot, amelyben büntetlenül izgatták a tanítószágot az állami népoktatás kivívása érdekében folyó harcnak cégere alatt a papság, az egyház, a tízezer holdas grófok, a katonatisztek, szolgabírák s tudja Isten ki ellen. És csodálatos véletlenségből erről tudott az államtítkártól a tanfelügyelőig a miniszteriumban mindenki, így hat Apponyi rendelkezéséhez ragaszkodtak az összes faktorok, egyedül Székely átmeneti vallásügyi miniszter nem akart tudni semmit ezen egyesület szelleméről s hogy örök időkre szobrot emeljen magának a páholyok sötétjében, rövid átmeneti vallásügyi miniszterségét így használta ki. Azt hiszük, ezek után nem kell pörbe szállnunk Zigánnyal és társaival, világos dolog, hogy a szabad egyesület működése milyen hazafias irányu, a vallásnak milyen barátja és hogy anarchiáról, ugyan már, hogy is lehetne beszélni. Nem lesz nehéz megállapítani a tanfelügyelő igazát sem.

Bizonyára a bíróságnak is lesz szava a kir. tanfelügyelő és Zigány szelid vitájához. Bár Alparinak, a megtámadott törvénynek már is igazságot szolgáltatott gróf Zichy János. Tiszteltreméltó a miniszternek ezen felfüggesztő rendelkezése, mert bizonyára előre tudta, ha egy zsidónak lép a tyukszemére, följajdul az egész «magyar» sajtó. Sérelem nem esett rajtuk. Mert hisz ők a leggaladabban támadták azokat, akik velük nem voltak egy nézetben. Szerintük a keresztény szellemű tanító «széthuzó», «svindler»: a tanítószág legveszedelmesebb ellenségei azok a jezsuiták, akik a felekezeti válasz-

falak erősítésével és magasbitásával iparkodnak gyöngíteni a tanítóságot és gyarapítani a maguk ronda kis tüzletecskéit» (Új korszak.)

Ezen galád merényletekre egy tanító szinte a közhangulatot fejezte ki, mikor azt írta ezeknek a szabadosan gondolkodóknak: »pfuj, szégyeljék magukat!« . . . Azt hisszük, úgyszólván az egész magyar tanítóság ilyen véleményen van e jeles társaságról, azért bizonyára örömmel fogadják, hogy a miniszter végre is megsokallta az okvetetlenkedést és gátat vetett a szertelen izgatásnak, mely Istentagadásra csábít trónt rombol és társadalmi rendet fölforgat. Amde ne gondoljuk azt, hogy a föl-függesztéssel elhallgattak ezek a nyugtalan férfi emberek, vigyáznunk kell, hogy az egyszer levágott sarkányfej helyébe hét új ne nőjön. Legyünk résen és minden durva támadást verjünk vissza.

Ne hagyjuk magunkat az anyagi helyzet javításának szíreňhangjaitól csábítva vezetni, mert ezeknek a zsidóknak kihívó viselkedése csak ront a sorsunkon. A kétféle mérték igazságtalanságát el fogjuk oszlatni mi magunk, mert lehetetlen állapot, hogy a XX. század ne becsülje a kultura alapvető munkásainak verejtékes munkáját egyforma mértékkel. Majd találunk módot arra, hogy az igazság fegyverével, törvényes eszközökkel küzdjük ki igazsáinkat, mindennemű — galíciai segédesapat nélkül is.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Milyen legyen a jó történelmi tankönyv?

Minden tárgy, minden eszköz akkor jó, ha megfelel annak a célnak, amelyért készítettet.

A történelemtanítás célja: Az általános műveltség előmozdítása, a kedély nemesítése, a vallásos és hazafias szellem ápolása, a tetterő és jellem fejlesztése.

Lássuk mennyiben felelhet meg egy tankönyv ezen céloknak s egyáltalán megfelelhet-e? Amennyiben képes egy történelmi tankönyv ezen célok elérését előmozdítani, annyiban jó.

A történelem tanítás anyagaul csak az szolgáljon, ami a gyermek képzettségének megfelel s különösen az, ami a gyermek jellemét fejlesztheti. Tehát a kiválóbb történelmi alakjaink jellege és eseményei legyenek kiváltképen tárgyalva, a ruházat, fegyverek stb. csak annyiban, amennyiben az az általános műveltség szempontjából szükséges.

És pedig a kiválóbb alakok gyarlóságaival is meg kell ismertetni a gyermeket, mert a történelemnek az életre kell nevelnie, ott pedig nemesak kiváló tiszta jellemeket lát, hanem gyarló, hétköznapi alakokat is, kiknek a tettei nem mindig egyeznek meg a tiszta jellemek eseményeivel. És pedig azért van erre szükség, hogy az a gyermek a rossznak káros hatását lássa. Tehát nemesak a dicső Hunyadiak, hanem az álnok Cillely vagy a pártoskodó főurak tetteiről is tudnia kell.

De nem azért találjuk ezt föl, hogy mindezt ő kövesse is, hanem, hogy okuljon belőle. Mert amily biztos az, hogy sohasem lesz belőlük Deák Ferenc, vagy törökverő Hunyadi a mai korban, úgy biztos az is, hogy az egri nők példájának hatása folytán sohasem fognak a leányok forró vízzel, szurokkal hadakozni, a fiúk Dugonics önfeláldozó eseményét utánozván nem fogják egymást játék közben a mélységbe rántani s nem lesz belőlük armányos Cillely sem.

De azért nem szabad a történelem jellemképző hatását tagadni. Mert már Cicero megmondta, hogy a történelem nemesíti a szívet és szép célokra serkenti és irányozza az akaratot.

Tehát oda kell nevelnie a történelemnek a gyermeket, hogy fejlődjen benne egy olyan szilárd, erős akarat, azaz jellem, mely képessé tenné őtet akkor — ha a haza ép úgy veszélyben forogna, mint Hunyadi korában — életét ép úgy kockára tenni, mint Hunyadi tette.

A szép példák hatása alatt iparkodjék a jót a maga életében, a maga módja szerint utánozni, de a rosszat utálni tanulja meg.

Akkor lenne a történelmi tankönyv jó, ha ezt tudná megvalósítani, de a tankönyvvel egymagában ezt sohasem érhetjük el. Csak a könyv és a tanító együttes munkája valósíthatná ezt meg.

A tanító irányítsa a gyermek gondolkodásmódját, ítéletét úgy, hogy a célnak legjobban megfeleljen. Mert ha a tanító megvetéssel beszél az áruól, ő is meg fogja vetni, ha magasztalja a hőst, ő is lelkesedik érte.

Igaz, hogy a gyermeknek is van fejlődő jellege, és ép azért azt fejleszteni, jó irányba terelni kell. Erre pedig a törvény kiérettetése, a történelmi esemény nem elég. Ide, kérem, példa kell! Azt pedig a történelem bőven ontja. A düledező várfal, a régi csizmák, törött cserepek és dárdahegyek szemléléséből sohasem érez a gyermek törvényszerűséget, s ez jellemét nem irányítja. Ezek legfőképp az általános műveltség szempontjából jöhetnek tekintetbe, de jellemét nem fejlesztenek.

Jó, rajzoljon a gyermek imádkozó Szent Istvánt, mintazza le Székesfehérvárt, de a fogalmazási órán írjon jellemrajzot, hogy annál jobban megérződjék a követendő példa.

Kaszap Béla.
Az osztatlan népiskola. *Irták Dreisziger Ferenc és Potzta Ferenc tanítóképzőintézeti tanárok. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ára 2 korona.*

E könyv a magyar róm. kath. püspökök osztatlan és két részre osztott népiskoláinak oktatási tervét magyarázza. Egyszermind útmutatoul szolgál ezen iskola tanítóinak nagy feladataik minél tökéletesebb megoldására. Ezen iskolák igazgatói és felügyelői szintén használhatják e munkát.

Határozottan szükség van e könyvre. Mert népiskoláink 70százaléka osztatlan és két részre osztott. A püspökök új terve ezen iskoláknak csak egy csekélyke részében van igazán megvalósítva. A vezetési és a felügyelet sem tud egységesen eljárni. Sőt tanítóképzőintézeteink sem állanak egységes alapon e tekintetben. Ezen oktatási terv kipróbált előnye tehát e könyv nélkül nagyrészt csak papíron maradnának. A nagyméltóságú püspökök joghatósága pedig ezen iskolák fölött nem érvényesülhetne.

Senki nem jogosultabb e könyv közreboesátására, mint épen a szerzők. Dreisziger Ferenc négy esztendőig két részre osztott kath. népiskola egy teremben vezetett III., IV., V., VI. osztályának volt tanítója. Hét esztendőn keresztül több tanyai osztatlan népiskola hivatalos ellenőrzésével volt megbizva. Tizenegy esztendő óta, mint tanítóképzőintézeti pedagógiai tanár, az osztatlan gyakorló-iskolában folyó gyakorlati képzésnek vezetője. Az új tanterv megalkotásában pedig mint előadó szerepelt. Potzta Ferenc, mint 15 esztendő gyakorlati néptanító került a kalocsai tanítóképzőintézet osztatlan gyakorlóiskolájához, melyet tanári előléptetéséig, öt éven keresztül, vezetett. E munka tehát a gyakorlat

hosszú tapasztalatának és az elmélet megvilágító ellenőrzésének a gyümölcse.

Az elméleti rész Dreisziger munkája. A gyakorlati részt Potzta készítette. A könyv óriási anyagából felsoroljuk a következőket:

~ Az osztatlan népiskola. Az osztatlan népiskola épülete. A felszerelés. Az iskolai terem butorzata. Taneszközök az egytanítós hatosztályú népiskola részére. A kéttanítós és kéttantermes népiskola részére. Az egy teremben lévő osztályok fegyelmzése. A rend fenntartása. A pontosság. A templombajlás. Az oktatás idejének pontos megtartása. A szünetek. A rend. A butorok és a gyermekek elhelyezése. A gyermek ruhái és szerei. A tisztaság. A tanító rendessége. A segítő gyermekek. A csend, a figyelem fenntartása és a szorgalom fejlesztése. A csend fenntartása az iskolaidőn kívül. A csend, figyelem és a szorgalom az oktatás ideje alatt. A csendes foglalkozások. A csendes foglalkozás kellékei. A csendes foglalkozás anyaga. A csendes foglalkozás kiosztása. Az eszközök. A kiosztás módja. A segédkező gyermekek. A figyelés, mint foglalkozás. Egy számtani eszköz a csendes foglalkozáshoz. Az egy teremben lévő osztályok oktatása. Az oktatás ideje. A beiskolázás rendje. Az évi iskolátogatás. A tankötelesség idejének kiterjesztése. Paraszt konviktusok. A szünetek. Az óratervek. Az osztatlan népiskola általános óraterve. A részletes óraterv. A két részre osztott népiskola általános óraterve. Részletes óratervek. Az óraterv használata. Az oktatás anyaga. Az anyag kiválasztása. A vallásos és nemzeti eszményi tárgyak anyaga. Az írás és olvasás anyaga. A nyelvtani magyarázatok és fogalmazás anyaga. A földrajzi tárgyak anyaga. A történelem anyaga. A polg. jogok és kötelességek anyaga. Ezen nemzeti anyag méretei. A realis tárgyak anyaga. A számolás és mérés anyaga. A természetismertető tárgyak anyaga. A gyakorlati ügyességek anyaga. Összefoglalás. Az oktatás anyagának elrendezése. A tanulnivalóknak átelyezése. A váltakozó beosztás. A párhuzamos beosztás. Kivételek. A helyi oktatási terv. Előkészületek. Oktatási terv. Tankönyvek. Vezető- és segédkönyvek. Az iskolai napló. A helyi körülmények kitanulmányozása. A helyi terv elkészítése. Módszeres bejegyzések. A helyi oktatási terv kiállítás. Az oktatás anyagának feldolgozása. A módszeres egységek. A módszeres egységek feldolgozása. A feldolgozás fokozatossága. A célkitűzés és az előkészítés. Az új tétel megismertetése. (Tárgyalás.) Az összekapcsolás. Az általánosítás (tanulás.) Az alkalmazás. Az olvasókönyv. Történeti visszapillantás. A realolvásokönyv. A realolvásokönyv tartalma. Az olvasókönyv feldolgozása. Előkészítés. Megértetés. A tanultak begyakorlása.

HIREK.

A közoktatási új államtitkár. A hivatalos lap közli, hogy a király Ófelsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Balogh Jenő egyetemi tanárt kultuszminiszteri államtitkárrá kinevezte. A kinevezett államtitkár e hó 1-én foglalta el állását és a miniszter üdvözlő szavaira hosszabb beszéddel felelt, melyben a többek között ezeket mondta: Jól ismerem a hivatalnoki karunk, különösen a tanári és tanítói kar, valamint a kisdédóvó terén dolgozók gondjait és súlyos helyzetét. Boldog lesz — úgy mond — ha ennek a helyzetnek javítására új

ügykörében eredményesen közreműködhet. Igazi tanítói lélek szólott az államtitkár minden szavából, akit örömmel lát a magyar tanítói kar a miniszter mellett a köznevelés élén.

Szomorú jelentés. A statisztika ridegen, de igazságosan beszélő számai 28.000.000 koronára összegezik azon gazdasági kárt, mit a nép betegsége: a tüdővész okoz e szerencsétlen hazában. Minden évben megkapjuk a gyászkeretes levelet 70.000 magyar ember haláláról. Milyen ijesztő mérvben terjedhet az öldöklő kór, mikor egy-egy évnek áldozata egy ilyen kis országban is 70.000 ember?! Egyetlen védelmi eszközünk a fölvilágosítás, a nép ismereteinek gyarapítása. Álljunk föl tehát a nép védelmére s a téli időben — bár egy előadás keretében szóljunk a néphez a védekezés módzatairól, mert hiszen minden igaz érzésű magyar tanítónak megdobban szíve a 70.000 magyar ember szomorú jelentésének láttára.

Miről nincs szó az újságokban? Az újság ideális hivatása a nép nevelése, az erkölcsök nemesítése és a műveltség fűrgelábu terjesztője. A vállalkozó szellem szenzációhessé tette a közönséget. S az izlés annyira visszafejlődött, hogy ma már csak akkor érdekes az újság, ha apagyilkosságra, mesteri kasszafurásra, művészi zsebmetszésre és hasonló erkölcsnemesítő dolgokra oktatja ki hasabokan a népet. A győrvidéki tanító-egyesület azért fejen talalta a szöveget, mikor azt kezdte keresni: a sok »érdekesség« kívül mi nincs az újságban? Ez is érdekes dolog. Pl. a népnevelésről, a gyermeknevelésről, a társadalmi kinövésekről, a hiúságról, nagyravágyásról, no meg kellő tisztelettel jelentjük, a győri tanítókkal együtt, hogy a tanítók dolgairól is vajmi ritkán jut hely a 20—30 oldalon. Mert a szerkesztéssel úgy vagyunk mindig, amire akarom, van hely, amire nem akarom, nincs hely. Így tehát megállapíthatjuk azt a szomorú tényt, hogy a tanítók dolgairól az újságok nem akarnak írni. Nincs meg a kellő jóakarát, mert ha itt-ott néhanapján meg is jelenik egy közlemény, az is olyan avatatlanságot árul el, hogy nincs sok köszönet benne, mert a *tanúgyhoz mindenki ért!* Pedig ma már más időket élünk, a tanító fontos kultúrtenyező, akit észre kell venni és oda fog húzni, ahol nagyobb szeretettel nyújtják feléje anyagi boldogulása terén helyzetének javulását. *A tanítóság szívesen fogja támogatni az »Alkotmány«-t, »Új Lap«-ot, »Igaz Szó«-t, amde elvárja azt teljes joggal, hogy ezek is támogassák anyagi és erkölcsi érdekeit.* Örvendünk a győriek éleslátású határozatainak, ne engedjék a portól eltemetni, hanem küldjék el azt lapjainknak. *A katolikus tanítóság legyen ez irányban is egy jobb kornak előkészítője, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajkán!* Ha a veszpremi és temesvári, a székesfehérvári és besztercebányai tanítók is úgy határoznak, mint a győriek, szóval, ha egy akaratton leszünk mindnyájan, akkor lesz súlya és eredménye szavunknak. Ezt munkálni, mindnyájunk szent kötelessége. *Ireneus.*

Iskolába járó fiúk és leányok egészségi állapota. Az alábbi adatok arra a kérdésre akarnak feleletet adni, vajjon az iskolai élet a fiúk vagy leányok egészségét támadja-e meg jobban. Egy angol folyóirat közli, hogy Németországban a leányiskolákban a betegségek száma 20%, míg a fiúiskolákban 5%. Ezt a különbséget, mely a fiúk és leányok betegségi százaléka között mutatkozik, azzal magyarázzák, hogy a leányok nagy része otthon a háztartásban is segítkezik, ennelfogva az iskolai munka terhét

jóbban megszínlik, mint a fiúk. A németországi statisztikai eredménnyel szemben kedvezőbbek azok az adatok, melyeket New-Yorkban állítottak össze 16.000 fiú- és leányövéndékekről. Ezek szerint ott a betegségi százalék a fiúk között 43, a leányok között pedig 48 volt a múlt évben. Itt tehát az iskolát látogató fiúk és leányok egészségi állapota között nincs nagy különbség, de a megállapított differencia sem ered — az iskolai hatóságok jelentése szerint — a leánytanulók nagyobb iskolai elfoglaltságából, hanem természetes okokra vezethető vissza — (Journal of education 1910. jún.).

A Tanítók Évkönyve és a tanítóság. A pécs egyházmegyei r. k. tanítóegyesület értényesperesi köre őszi gyűléséből kifolyólag az alábbi elismerő leveleket intézte a Szent-István-Társulathoz s az Évkönyv szerkesztőjéhez: «Nagytekintetű igazgatóság! A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegylet értényesperesi köre folyó hó 7-én tartott gyűlésén legmélyebb köszönetet szavazott a nagytekintetű Cimnek azon nemes aldozatkézségeért, mellyel a Tanítók Évkönyvét a legmesszebbmenő igényt is kielégítő csinoság és finomsággal állította ki. Midőn a kör megbizásából ezt a nagytekintetű Cimnek legnagyobb örömmel hozom tudomására, egyben maradtam Kányán, 1910. évi november hó 10-én kiváló tisztelettel: *Szigeti József*, az értényesperesi tanítói kör jegyzője. — Tekintetes Uram! A Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegylet értényesperesi köre folyó hó 7-én tartott gyűlésén legmélyebb köszönetet szavazott Tekintetességének a Tanítók Évkönyvének nagy tapintatossággal és mély pedagógiával való remek szerkesztéseért. Midőn ezt a kör megbizásából Tekintetességének a legnagyobb örömmel hozom tudomására, egyben maradtam Kányán, 1910. évi november hó 10-én kiváló tisztelettel: *Szigeti József*, az értényesperesi tanítói kör jegyzője.

A vasuti arcképes igazolványok kiállításához vagy megújításához szükséges nyomtatványokat a Szent-István-Társulat csakis a 20 fillérenyi portódíj előzetes beküldése ellenében küldheti meg kartársainknak. A portódíjnak melléklése nélkül érkező levelek figyelembe nem vehetők.

TÁJÉKOZTATÓ.

Vasuti igazolványok megújítása. A nem állami tanszemélyzet a felárú vasuti menetjegyek váltására jogosító arcképes igazolványoknak a következő évre való érvényesítését tanintézetenként együttesen tartozik kérelmezni. A teológiai jogakadémiák és a középiskolák tanári személyzete tehát az illető tanintézet igazgatósága útján, a népiskolák és óvodák tanszemélyzete pedig az illetékes kir. tanfelügyelő útján kérelmezze az arcképes igazolványok érvényességének meghosszabbítását. A közös folyamodványokhoz az illetők névjegyzéke is csatolandó s a névjegyzékre annyiszor 2 korona értékű postalevélbélyeg ragasztandó fel, ahány személy neve a névjegyzékben foglaltatik. Az ekként felsorolt folyamodványok azután a fentebb említett magasabb tanintézetek igazgatóságai, illetőleg a királyi tanfelügyelők által lesznek a Máv. igazgatóságához beterjesztendők. — **Ki lehet iskolaszéki tag?** (*Érdeklődő.*) A róm. kath. iskolaszékek tagja lehet az a hitközségi tag, aki írni-olvasni tud és egyébként választást az egyházi főhatóság megerősítette, tehát a bíró és az is, aki a tanítóval rokonságban áll. Az említett erkölcsi ok oly nehézmény, ami ellen maga az iskolaszék léphet fel és az illetőt lemondásra kényszerítheti. — **Tanítókötelezettség.** (*M. A.*) A törvény a 12 éves kor betöltéséig írja elő a mindennapi iskolába járást. Ha valamelyik

tanuló a tanévközben tölti be 12 évet, köteles a tanév végéig a mindennapi iskolát látogatni. Az a körülmény, hogy a VI. osztályt nem végezte el a tanuló, nem törvényes ok arra, hogy 13 éves koráig köteleztessék a mindennapi iskolát látogatni. Ily rendelet nincs, de nem is lehet, az törvényellenes volna. — **Panaszok.** 1. A tanító csak az iskolaszéki elnök, igazgató tudtával és engedélyével nyerhet egy napi szabadságot is. Ez egy tanévben nem lehet több mint 3 nap. 2. A panasz az iskolaszékben szóval is bejelenthető; a nem iskolaszéki tagok írásban adják be a panaszt. 3. Téli időben nem járnak a tanulók hétköznapokon szentmisére. A szentmisét oly időben tartják, hogy a tanítási idő rövidsége ne szenvedjen. 4. Az ismételőiskola tanítására mind a három tanító kötelezhető, ha arra a pályázat is kötelezte őket — díj nélkül. A gazdasági ismételőiskoláért 100 korona tiszteletdíj fizetendő. 5. Az iskolaszék határozata kötelező. A kerületi esperes-tanfeligyelő ellenőrzi a kath. iskolát. — **Ismételőiskola.** A kath. népiskolát végzett 12 éves tankötelesek 15 éves korukig a kath. ismételőiskolába kötelesek járni. A hitközség köteles az ismételőiskolát szervezni. Eljárása a helyi hatóságoknak nem korlátozható. — **Tandíjkárpótlás.** (*F. Gy.*) A tanítói fizetést képező tandíjkárpótlásért már kellett volna folyamodni, utólag jelentsek be igényüket a rendeletben előírt módon. — **Tandíjanyag.** Ha a fűtőanyagot a tankötelesek adták össze, ennek értéke mint tandíj értelmezhető, mert ily címen terhelte a szülőket. A dologi szükségletek fedezése címen nyújtandó tandíjkárpótlásnál figyelembe fogják venni a hitközség igényét. — **Adó.** (*Z. F.*) 1. A jogtalanul kivetett adó ellen felelősséggel élhet a pénzügyigazgatóságnál. 2. A fizetést az adóhivatal hivatalból igazolja. Kérje ezt. **Kertilletmény.** (*K. F.*) A kert a fenntartó köteles bekeríteni. A törvényben csak az van fölvéve, hogy mennyi a legkevesebb területe a kertnek. A már létező nagyobb terjedelmű kert használata nem vonható el, mert a díjlevélben megállapított jövedelem le nem szállítható, tehát a kert használata sem. A kertilletmény 1910. július 1-től megilleti, ezt a törvény biztosítottnak tekintti ettől az időtől fogva minden tanító számára. — **Földjövedelem.** Az osztozkodásnál a termés annyit $\frac{1}{12}$ része illeti meg, ahány hónapot töltött állásában az év január 1-től. — **Az 5% adó.** (*P. R. E.*) Az adott esetben az 5% hitközségi adó kivetése azért nem kívánható, mert a szerzet ki tudja mutatni, hogy mint fenntartó a kivetendő 5% adó összegénél többet fizet az iskola fenntartásához. Vagy ha kivetik az adót, akkor az eddig teljesített hozzájárulás terhére a földek után eső adót betudhatják.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

B. S. Igen, megadta. — **H. Gy.** Az iskolaszéki elnök úr intezzen kérdést a kir. tanfelügyelőséghez. — **Sz. F.** A törvény 12. §. értelmében 1910. év július 1-től minden tanító számára biztosítottnak veendő a törvény 2. és 3. §-ában megállapított fizetés. — **B. L.** Azért késik az elintézés, mert az iskola hiányos felszerelését még nem pótolták. Ezt szorgalmazza a levélben megadott módon. — **J. E.** Még magunk sem ismerjük a határozatot. — **V. J.** A két korona levélbélyegben melléklendő. Igen, alá kell iratnia. — **K. F.** Kérjen új javadalmi összeírást. A stóliágyban az egyházi főhatóságtól kérjen utasítást. — **R. Szentmártonkátá.** Igy is megkapja. — **T. M.** Küldje el a Szent Antal kápolnának. — **F. A.** Levélben adunk választ és tanácsot. — **Cs. I.** A miniszterhez intézendő. Az iskolaszéki elnök ur hivatalból terjessze be. A személyi pótlékra a kir. tanfelügyelő tesz javaslatot a közigazgatási bizottsághoz. — **L. F.** Felelünk.

Tartalom. *Ember Károly:* A nemzeti nevelés diadala. — *A X. katolikus nagygyűlés.* *Milner Antal:* A kötelező hitoktatás a népiskolában. — *Eben Mihály dr.:* Váltószám-gép tízen túl. — *Szemle:* Indokolt volt-e a Tanítók Szabad Egyesületének felfüggesztése? — *Irodalom, művészet.* *Kaszap Béla:* Milyen legyen a jó történelmi tankönyv? *Dreiszigler-Potzta:* Az osztatlan népiskola. — *Hírek.* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja **előre** lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.

Esztergomi érseki megye.

Dunakistfalud (Pozsony m.) egyházzellegi róm. kath. plébániához tartozó hitközségben tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása 1000 korona készpénz lakás (új) áll: 2 szoba, konyha kamra 1/4 hold kert. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök oktatása. Vasárnaponként a tanuló ifjúsággal a szentmisén jelen lenni és a felügyeletet gyakorolni. Kérvények *dec. 15-ig Miklós Imre* íksz. elnökhöz küldendők. 1439 1—1

Barskistfaludi róm. kath. tanítói állomásra *december hó 11-ig* pályázat hirdettek. Javadalom: 1000 korona. Természetbeni lakás, kert. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Fannyelv magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények barskistfaludi iskolaszékhez küldendők. Posta: Barstaszár. 1444 1—1

Szenavári (Hont m.) kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: három szoba, kamra, konyha, pajta, istálló, öllak; 8 hold föld a község által művelve; 32 úrméter tűzelőfa; 60 hl. rozs, tandíj mindennapi iskola után 100 kor., ismétlőért 40 kor., gazdaságiért 60 kor., kántáció váltásig 60 kor., ostvasítás 44 kor., kegyuról 18 kor. Államsegély 90 kor. Tót nyelv tudása követeletik. Választás *november 15-én* lesz megtartva. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Kérvények *Csizmár Márton* esze esre címzendők. 1447 1—1

Barstaszári róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme az 1907. évi XXVII. t.cikknek megfelelőleg. Segédkántori teendőért 12 pozsonyi mérő rozs vagy ennek készpénz értéke; a temetéseknel is mellékjövödelmeire számíthat. Kertvátság 20 kor., egy butorozott szoba. Kántori teendőikben segédkezni tartozik, ezen teendők alól a nagy számidőre felmentetik. Tannyelv: magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *december 12-ig* az iskolaszékhez küldendők. Barstaszár. *Iskolaszék*. 1445 1—1

A **berencesfalui** (Hont m.) kántortanítói állásra *december 18-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme földtermény és készpénzben 1000 kor. Az állásra tót nyelvet is bíró nőtanítók is pályázhatnak, kik közül a kántori teendőikben jártasak előnyben részesülnek. Folyamodványok az iskolaszékhez küldendők. 1461 1—1

Kálna-Borfő főkegyházban (Hont m.) a kántortanítói állásra ezennel pályázat hirdettek. Javadalma: lakás és 205 □öl kert 76 fillér értékben. 1 hold 508 □öl szántóföld 8 kor. 6 fillér. 923 □öl legelő 18 fillér, 10 úrméter fa 40 kor., 10 hl. búza a 9 korona 60 fillér, összesen 96 kor., 4 q széna a 3 kor. 40 fillér = 13 kor. 60 fill., munkaváltásig 40 kor., tandíj az ismétlősökéért 40 kor., egyházi segély 5 kor. 20 fillér, stóla körülbelül 10 kor. Összesen: 245 korona. A mindennapi tankötelesek után járó 200 kor. tandíj, valamint az államsegély kérelmeztek. Csak tanítói és kántori oklevéllel bíró férfitanítók pályázhatnak. Nők a pályázathól ki vannak zárva. Tót nyelv tudása írásban és szóban föltétlenül szükséges. Tannyelv magyar-tót. Választás napja *december 26-án* d. e. 10 óráig, melyre a pályázónak személyesen, a saját költségén meg kell jelenni. Az utiköltséget a hitközség nem téríti meg. A kérvények főt. *Bittr r Lázár* plébános, iskolaszéki elnök úrhoz Felsőzsemberre, u. p. Alsózsember küldendők december 24-ig. 1475 1—2

Az **alsódiósi** kántortanítói állásra a «Népnevelő» 42.

számában közzétett pályázatot a megválasztott kántortanító leköszönése folytán *dec. 11-ig* megújítjuk. *Szuchány József*, plébános. 1479 1—1

Egri érseki megye.

A **bükkszenterzsébeti** róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló, házi kaszáló, 2 kat. hold 1020 □öl szántó, 627 □öl rét, 189 pár után, vékánként, kétszeres buza és 40 fillér, 5 kocsi beszállított tűzifa, 6 kor. deputatum a községtől, 60 korona stóla, 50 kor. alapítványi misékből. Tenítésért a községi penziárból díjlevele szerint ugyan 220 kor., de felsőbb hatóságilag jóváhagyott községi határozat szerint 400 kor. Végzi a kántori tennivalókat; tanítja a III—VI. vegyes osztályokat és ismétlőket. Maga fizeti az összes adókat, illetéket, az esetleges csatornázási és ártéri költségekkel. Kellően felszerelt kérvényeket a bükkszenterzsébeti róm. kath. plébániai hivatalhoz kell küldeni. Választás *dec. 11-én* személyes megjelenéssel. Állomását tartozik azonnal elfoglalni. 1430 2—2

Vécs-i (Heves m.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: egy szoba, konyha, kamra, sertésöl és 800 □öl jöminőségű kert. Községtől 700 kor., államsegély 300 korona. Tanítja a III—VI. osztályt és ismétlősöket. Kántorságban való segédkezés kötelező, önálló helyettesítéskor a stóla felét kapja. A második szoba ügye tárgyalás alatt van. Személyes megjelenés előnyös. Pályázatok *Khindl Pál* plébános úrhoz (Kisnána u. p. Domoszló) *december 10-ig* küldendők. Választás december 12. *Jirzik Gyula* kántortanító. 1471 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Turócszentklenóra a róm. kath. kántortanító betegsége folytán kerestetik öt-hat óra helyettes. Fizetése mint tanító: 800 kor. után járó havi részlet; mint kántor, az előforduló összes jövedelem esetenként, lakással. Az állás azonnal elfoglalandó; német nyelv szükséges. *Turek Károly* elnök. 1462 1—1

Koszorúsi (Bars m.) róm. kath. főkegyházi kántortanítói állás betöltendő. Határidő *dec. 17.* Fizetés 1000 korona államsegéllyel, amibe 23 m³ tűzifa 38 kor. értékben beszámítva van, kétszobás lakás, konyha, kamra, kert. Tanítónők is pályázhatnak. Tót nyelv szükséges. Mogyoróalmi plébániához küldendők a levelek, p. Kör-möcbánya. 1464 1—1

Eperjesi görög kath. egyházmegye.

Osztornyai gör. kath. iskolánál tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés 1000 korona és szép lakás; nők előnyben. (Szepes m.) p. helyben. Az állásra pályázhatnak gör. katolikusok és róm. katolikusok is. *Elnökség*. 1472 1—1

Győri püspöki megye.

A **sopronkövesdi** róm. kath. népiskolánál megüresedett II-ik osztálytanítói állásra pályázat hirdettek *december 8-ig*. Javadalma: természetbeni lakás, 1000 korona alapítkezés és 20 kor. kertiletmény. Kötelességei: az egyházmegyei «Tanítók Szolgálati Szabályzata» szerint. Az állás elfoglalandó december 12-én. Folyamodványok *Rupf Sándor* iskolaszéki elnök címére küldendők. 1448 1—1

Bánhidán (Komárom m.) egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdettek. Fizetése államsegéllyel 1000 korona; butorozott szoba fűtéssel. Vezet egy osztályt, ismétlősöket társaival felváltva; kántorságban segédkezik. Személyes megjelenés előny: választás *december 11-én*. 1455 1—1

A **soproni** róm. kath. iskolaszék rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás évi 1400 korona alapfizetés, 420 korona lakáspénz, 20 korona kertilletmény és a törvényes korpótlékok. Az alapfizetés 5 évenként emelkedik és eléri 35 évi szolgálat után — melybe a másutt rendes tanítói minőségben töltött szolgálati idő is beszámíthatik — a 2500 koronát. A megválasztottnak kötelessége a soproni kath. tanítók részére alkotott szolgálati szabályzatban foglalt teendőket lelkiismeretesen elvégezni. A magyar nyelven kívül szükséges még a német nyelvnek teljes ismerete. Zenéhez értők előnyben részesülnek. Az állás elfoglalásának idejére nézve az iskolaszék külön fog határozni és a megválasztottat abbéli határozataról értesíteni fogja. A keresztlevelel, tanítói oklevéllel; honosági, orvosi, a családi állapotot feltüntető, valamint esetleg működési bizonyítványokkal felszerelt kérvények *december hó 16-ig dr. Krátsch Sándor* városi tanácsos úr, a soproni kath. konvent elnökének címére küldendők be. *Dr. Zehetbauer Ottó* iskolaszéki elnök. 1469 1—1

A «Népnevelő» 39. számában közölt, a **répcéfi** (Sopron m.) iskolára vonatkozó pályázat *dec. 20-ig* másodsorban nőtanítók részére is meghosszabbították. 1481 1—1

Kalocsai érseki megye.

Kishegyesen (Bács m.) lemondás következtében megürült róm. kath. tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettek *december 15-ig*. Javadalma: a község pénztárából évi 800 kor. és lakbér 100 korona. A fizetés kiegészítésére államsegély kérik. Ha a tanító nős leend, a lakbér 300 koronára emeltetik. A megválasztott köteles az állomást 1911-ik év január 2-án elfoglalni és működni azon osztályban, melyet az iskolaszék neki kijelöl. Esetleg ismétlőiskolát is kell kezelnie külön díjazás nélkül. Köteles a Bács-Tisza-vidéki néptanítók egyesületének tagjává lenni. A folyamodványok a kishegyesi róm. kath. iskolaszékhez intézve, főt. *Schadl Ignác* kerületi esperesúrhoz Kossuthfalvára küldendők. Ugyancsak Kishegyesen egy ujonnan szervezett róm. kath. tanítói állomásra szintén *december 15-ig* terjedő pályázat hirdettek. Ennek javadalma: az itteni templomnál kezelt róm. kath. iskolalapból 400 kor., a község közpénztárából 400 korona és lakbér 100 kor. A fizetéskiegészítésére államsegély kérik. Ha a tanító nős leend, a lakbér 300 kor. leend. A többi feltétel úgy, mint az előbbi hirdetményben. 1442 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Méltóságos Horgosi Kárász uradalom **Pusztá aklostöviskesi** uradalmi népiskolája részére keresetlik nős, róm. kath. vallású okl. néptanító következő évi járandósággal: készpénzben 700 kor., melyben a női kézimunkatanítás díja 100 koronával bennt foglaltatik. Terményekben 16 hl. búza, 4 hl. árpa, 2-40 hl. búzaalj, 60 l. főzelék — kása — 40 kg. szalonna, 25 kg. só, 25 kg. petrolium, 1 magyar hold tengeri föld, 1 tehéntartás borjuval egész éven át, 2 kocajárás szaporulattal együtt, 2 öl tüzfű, szabad szalmafűtés és 2 szoba, konyha, kamra, padlásból álló szabad lakás egy kb. 200 □ öl nagyságú házikerttel. A tanítói nyugdíjalapra 48 korona hozzájárulást az uradalom fizeti. Az állás minél előbb elfoglalandó. Kérvények egyszerű bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem küldetnek, urad. jószágfelügyelőség címére Szeghalom (Békés m.) intézendők. 1473 1—3

Magyarpaták (u. p. Nagybaród, Bihar m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *december 12-ig* pályázatot hirdet. Szabályszerű lakás melléképületei s kertporción kívül jövedelme: a hitközségtől 800 korona. Kántorális stóla 3000 lélek után: kis temetés 1 kor., nagy temetés 2 kor., (filiákban kétszeres), búcsuzatás versszakonként 20 fillér; kézi szentmisék és 4 offera. Ostyasütésért 10 korona, 160 korona államsegélykérvény felterjesztve. Tót nyelv előnyös. Az állomás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék*. 1385 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **bellai** (Várna mellett, Trencsén m.) róm. kath. hitközségi népiskola okleveles, tót nyelvben is jártas tanítót keres. Fizetése a hitközségtől 600 kor. és 400 kor. államsegély és szabad lakás. Pályázati határidő *december 11-ig*. *Gyurinik Pál* iskolaszéki elnök. 1440 1—1

Kelebénybe (Trencsén m.) keresetlik okleveles tanító három hónapi helyettesítésre. Jelentkezni lehet *Szvittek János* isksz. elnöknel *besztercén*. 1453 1—2

A **trencséntölgyesi** (u. p. Ólved) kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelme: Trencséntölgyestől 500 kor., ismétlősöktől per 1 kor. 39 kor., kiváltott stóla 56 kor., évi püspöki segély 50 kor., kantáció 42 kor., misealapítványok, ostyasütés, offertórium 46 kor. 42 fill., 12 öl tüzfű és minden iskolástól 1 m. most 119 per 2 kor. 334 korona. Favágatás, iskolafűtés és tisztítás 50 kor. Temetések és misékből 120 kor., 273 kéve rozs 139 kor. 50 fillér. Házszenelés 30 kor., 14 p. m. szántóföld, 3 p. m. kert. Szántást, vetést, kaszálást, behordást Újzibelek végzik. 4 m. k. legelő iskoláén kívül. Kétszobás lakás, kamra, gard. épületek, kis gyümölcsös és zöldséges kert. Az állás december 20. elfoglalandó. Kérvények felszerelt kérvényeket *december 14-ig Gábryel Sándor* isksz. elnökhöz kérem beküldeni. Választás napja dec. 15. 1478 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **szebényi** róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra *dec. 25-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: 1. a hitközségtől 600 kor., 2. politikai községtől egy szoba a legszükségesebb butorral, 3. lakás és kertpótlék 120 kor., 4. államsegély 400 kor. Tannyelv magyar. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Kötelessége: az előirt osztályokat vezetni, a gazdasági ism. iskolában a közismereti tárgyakat tanítani, kántortanítónak az iskolaszéki és hitközségi jegyzői teendőknél segédkezni, a pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe belépni, a gyermekeket templomba vezetni és ott rájuk felügyelni. Ha férfitanító választatik, úgy a kántoriakban segédkezni tartozik. Személyes megjelenés előnyös. Az állás 1911. évi január 1-én elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnöknel nyújtandók be. Szebény (Baranya m.) *Takács Mihály* plébános, iskolaszéki elnök. 1483 1—1

Szatmári egyházmegye.

Pályázat orgonistatanítói állásra **korláthelmezi** fiókegyházban. Javadalma 938 kor. készpénz, 16 hold föld, 4 hektoliter rozs és stóla. A kérvények *december közepéig Benkő József* apát, főesperes úrhoz küldendők Ungvár. Orgonálásban és egyházi énekekben való jártasság megkívántatik. *Buzinkay Gyula* szerednyei plébános. 1452 1—1

Szepesi püspöki megye.

Az **újterebesi** (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *december hó 17-ig* pályázat hirdettek. Jövedelem az 1893. évi javadalmi jegyzőkönyv szerint a következő: a) 1. tanítói: törzsfizetés 234 korona; 2. 249 ö. szántó, 10 öl kert s 34 öl kat. jöv. 40 fillér vagy bérlet 10 kor. 3. 6 öl tüzfű 48 kor.; b) kántori: 1. terményváltás 247 kor. 40 fillér; 2. stóla 51 kor.; c) vegyes járandóság: 5 pozs. mérő zab terület beműveltetése 16 kor., 1000 koronáig állami segély. Tót nyelv ismerete kívánatos. A folyamodványok teljesen azaz: kereszti, kántori, tanítói oklevelekkel, működési, erkölcsi és nőtlen vagy házas állapotot igazoló lelkesi bizonylattal valamint községi illetőségi bizonyítvánnyal felszerelendők és az újterebesi róm. kath. iskolaszékre címzendők Szepesgyörke, u. p. Újterebes, (Szepes m.) *Kubaszák Antal* esperes, tanfelügyelő. 1443 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **kislángi** róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a hitközségtől évi 840 kor., államsegély évi 160 kor., kertilletmény 20 kor. és egy-szobás lakás a legszükségesebb butorral. Tartozik egy teremben tanítani, az ismétlősöket oktarni. Megkívánatik, hogy a kántorságban jártas legyen és szükség esetén a kántornak segédkezzen Folyamodványait *dec.*

8-ig *Schmall György* h. plébánoshoz küldjék Kislángra (Fejér megye). 1456 1—1

Kisperkátai (Fehér m.) róm. kath. osztatlan fiúiskolánál halálózás folytán megüresedett tanítói állásra *december 18-ig* pályázat hirdetetik. Javadalma: 1. község pénztárából készpénz 400 kor. Terménybeli járandóságok váltásdíjaként iskolafenntartóktól 600 korona. Gyógyköltség s orvosi díj 12 korona. Adó címén 18 korona. 2. Természetben: 3 öl kemény hasábfu tanítót illeti ért. 32 kor. = 96 kor., 3 öl puha hasábfu tanítót illeti ért. 24 kor. = 72 kor., 2 drb. tehéntartás téli és legelő ért. 100 kor. = 200 kor., 2 drb. magtertes legelő a 2 kor. 4 kor., 12 drb. malac legelő a 12 kor., 2 hold tengeri föld 1200 öl a 32 kor. = 64 kor., 1/2 hold burgonyaföld 1200 öl a 32 kor. = 16 korona; 3. természetben három szobából álló lakás mellé helyiségekkel 1/4 hold kertiletmény nélkül 200 korona. Összesen: 1694 korona. Kötelessége: a püspöki kar által kiadott tanterv szerint tanítani, vallásérkölcösösen nevelni; a gyermekeket ünnepek és vasárnap s annak idején hétköznapokon is szentmisére, egyházi körmenetekre vezetni, ott rájuk felügyelni, vasárnaponként az ismételőiskolásokat tanítani, az egyházmegyei róm. kath. tanítók egyesületébe beiratkozni. Fiatalabb más tanítók előnyben részesülnek. Iskolafenntartó *György Teréz grófnő* Ó méltóságához intézett kérvények *Kéri Eszter* igazgató plébánoshoz Nagyperkátára küldendők. 1466 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az **incedi** róm. kath. népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra vonatkozó s a «Népnevelő» 47-ik számában hirdetett pályázat *december 11-ig* megújították. Választás ugyanaz nap délután Csak férfiak pályázhatnak. Kérvények *Kalocsai Alajos* plébánoshoz küldendők hirtetve. 1450 1—1

A **szabari** róm. kath. iskolaszék kántortanítói állást hirdeti. Jövedelme: tandíj kárpótlás az államtól 168 kor. hitközségtől készpénzben 1200 kor.; 16 m. fa, melyből az iskola is ültendő 80 kor.; stófa 76 kor. 40 fillér. Kötelessége a díjlevélben van feltüntetve. Ha horvati tud. előnyben részesül, de pályázhatnak magyarok is. Választás *december 11-én* délután. Kérvények *Kalocsai Alajos* plébánoshoz Inczédre köldendők. 1449 1—1

Lemondás folytán megüresült **kuptalvai** (Vas m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Jövedelme (lásd «Népnevelő» 43. sz.) az 1893. évben felvett javadalmi jegyzőkönyv becslése szerint államsegéllyel 1000 kor., de tényleg 1200 koronát is jó meghalad és ebbe nincsen beszámítva a sekrestyei szolgálatért és harangozásért járó összeg, mert ezeket nem kell vállalnia. Tan nyelv német-magyar. Határidő *dec. 18.* Állomás azonnal elfoglalható. *Az iskolaszék.* 1454 1—1

A **gyanafalvai** (Vas m.) róm. kath. iskolánál ujonnan szervezett IV-ik férfitanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: lakás, 100 kor., a hitközségtől, 900 kor. államsegély, 20 kor. kertiletmény. Kötelessége: egy osztály vezetése, ismétlők oktatása a kántoriakban való segédkezés és szükség esetén helyettesítés. Az állás 1911. jan. 1-én foglalható el. Határidő *dec. 15.* *Csáspári Antal* iskolaszék elnök. 1468 1—1

Oriszentmártoni kántortanítói állásra a pályázat meghosszabbították *december hó 10-ig.* Az összes jövedelme a javadalmi jegyzőkönyv szerint 1329 korona. A harangozásért való felelősség alól felmentve. A német nyelv tudása és a személyes megjelenés megkívántatik, az állás azonnal elfoglalható. U. p. *Felsőőr* (Vas m.). 1484 1—1

A **rábakecskédi** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet osztálytanítói állásra. Javadalom: 1000 kor. fizetés, 20 kor. kertiletmény, butorozott szoba. Pályázatok az elnökség címére *Kenyeres* (Vas m.) küldendők. Nőtanítók csak abban az esetben választanak, ha férfi pályázó nem lesz. Határidő *december 11.* *Iskolaszék.* 1482 1—1

Váci egyházmegye.

A tápióbszkei anyaközséghez tartozó **kávai** (Pest m.) főkegyházhoz a róm. kath. kántortanítói állásra sürgősen pályázat hirdetetik. Jövedelem: 80 pár után járó

párber, páronként egy véka rozs és 1 kor. 40 fillér. Malláralapból 45 kor., stófa felüött temetése után 2 kor., kis temetés után 1 kor., szántóföld 6 kat. hold, konyhakert 400 öl. Lakás két szoba, konyha, melléképületekkel. A tanítói fizetés kiegészítésére az államsegély iránti kérés folyamatban van. Az okmányok *Hanusz Zoltán* iskolaszék elnökhöz *december 11-ig* Tápióbszékére küldendők. 1457 1—1

Pilisí (Pest m.) róm. kath. tanítói állásra, *dec. 14-ig* pályázhatnak okl. férfi- és nőtanítók. Javadalom: díjlevél szerint. Az állás azonnal elfoglalható. Plébániai hivatal. Irsa. 1467 1—1

Lőrinci (Nógrád m.) róm. kath. iskolánál a VII. tanítói állásra *dec. 11-ig* pályázat hirdetetik. Javadalma 1000 kor. és lakás. Kötelessége az iskolaszék elnök által kijelölendő osztály vezetése. Kántori teendőkből jártas előnyben részesülnek. Folyamodványok *dr. Tóth Béla* plébános címére intézendők. 1474 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Heresznye község róm. kath. iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra *dec. 12-iki* határidővel pályázat hirdetetik. Fizetése: községtől 100 kor., államsegélyből 900 kor., egy butorozott szoba, fűtés és tisztogatás. Lakás és kertpótlék címén a községtől 120 kor. Okleveles tatarok kérvényeiket főt. *Rokszándás György* pléb., iskz. elnök úrhoz *Vizvár* (Somogy m.) küldjék. 1451 1—1

A «Népnevelő» *nov. 20-iki* számában megjelent pályázati hirdetés a zalatilaji róm. kath. kántortanítói állásra megújították. A kérvények *dec. 18-ára* beküldendők a zalacsányi plébániahivathoz, ugyanaznap választás. 1463 1—1

A **kislódi** II-dik osztálytanítói állásra *december 18-ig* pályázat hirdetetik. Fizetése államsegélyből 900 korona, a hitközségtől 100 korona, egy szoba — a kertiletmény helyett — fűtéssel. Kötelessége egyik osztályban tanítani, ismétlő iskolát tartani és a kántori teendőkből esetleg segíteni. Folyamodhatnak képesített tanítónok is, de a férfiak előnyben részesülnek. Az állást 1911. jan. 1-én kell elfoglalni. Folyamodványok az iskolaszék elnökségéhez intézendők. 1465 1—1

Almásházán (Zala m., nagykapornaki plébánia) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik *dec. 18.* délelőtt 11 órára a kapornaki iskolában. Államsegélykérés folyamatban van. Nő is pályázhat. Az állás a törvény követelményeinek megfelel. *Szűts Mórincz* esperes-plébános. 1470 1—1

Az **áctestezéri** (Veszprém m.) u. p. *Súr* róm. kath. iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: egy butorozott szoba; a hitközségtől 400 kor., államsegélyből 600 kor., kertpótlék 20 kor. Kötelességei: egyik tanteremben tanítani, a gyermekeket istentiszteletre kísérni és rájuk felügyelni, az ismétlősöket tanítani; szükség esetén a kántoriakat végezni, az egyházmegyei «Gondviselés»-alaprak tagja lenni. A választás *december 15-én* lesz. Okmányokkal felszerelt kérvények az iskolaszékhez küldendők. 1476 1—1

Budapest közvetlen tőszomszédságában okleveles helyettesítő tanítót keresek, ki a II. osztályt vezetné s esetleg a kántori teendőkből is gyakorolhatná magát. Teljes ellátás és privátakon kívül havi 15 koronát adok. Sürgős ajánlatot «Róm. kath. tanító» címre kérek *Rákosszabá* (Pest megye). 1477 1—1

Jeles vagy jó oklevéllel bíró tanítót keresek három gyermekem mellé, esetleg IV. éves képezdészt. Cím: *Almágy-Ajnácskó* (Gömör m.). *Szűts István*, néptanító. 1480 1—1

Oklevél hiányában állásukat veszített kath. tanítók, tanítónők, óvónők, nyugalmazott tanítók, valamint ilyenek özvegyei állandó jövedelmező foglalkozást kaphatnak. Ajánlati levél cím: Kath. Házi Ipar *Rákosszentmihály* (Budapest mellett). Tanítók, figyelmeztessék e hirdetésre az érdekelteket. 1407 2—3

Okleveles vagy képezdevégzett katolikus vallású tanítót keresek két elemista gyermekem mellé. Fizetése: ág-

nemün kívül 40 korona és teljes ellátás. Akik már hasonló alkalmazásban voltak, előnyben részesülnek. Bizonyítványmásokkal ellátott ajánlatok, melyek vissza nem küldetnek, december hó 10-ig alulírottához küldendők. Kováts Emil uradalmi intéző Szentrökös, pósta Csáktornya (Zala m.). 1441 1-1

Sürgősen keresek magyar tanítónőket nyelv és zenei ismeretekkel vagy anélkül is. Gyermekkertésznők minden időben kedvező alkalmazást kaphatnak. Faragó Franciska Budapest, Váci-körút 64. sz. II. em.

Keresztény nevelőnőt keresek IV-ik elemista és I. ső polgárista leányaimnak. Fő az oktatás, háziasság és német nyelv előny. Igény kitüntetésével ajánlatot sürgősen Weichberger Ferdinánd fölbirtokosnak Szilágylósva. 1460 1-1

Széphanjú kántortanító, nős, beszél tótul is, állást keres. Cím: «G. I. tanító» Szécsány (Torontál m.) poszt-részt. 1458 1-3

Orgonahangok legteljesebb énekeskönyv gyönyörű karácsonyi énekeket tartalmaz. Ára 3 korona. Molnár kántor Kunszentmiklós, Kóta küldetik. 1459 1-3

Egy követésre méltó példa. A tengerentúli jelentések szerint kétséget sem szenved, hogy a külföld a jót a rossztól, a valódit a hamisítványtól igen jól megkülönböztetni tudja és olcsó árjegyzés dacára utánzatot magára rádukálni nem enged. A behozatali cégek már meg sem kísérelik az egész világon jól bevezetett és a közönség által kedvelt Horgony-Kőépítőszekevényeket silány utánzatok által helyettesíteni. «Az utánzatokkal sok bajunk van, a közönség minden egyes szekevényt Horgony-védjegy nélkül a kereskedőnek visszaadja.» Azt írják a behozatali cégek Richter F. Ad. és Ta. bécsi cégnek. Sajnos azonban, mint értesülünk, a belföldi közönség kevésbé követelő, mert néha utánzatokat is elfogad. Ez nincsen rendjén, szülőink is nyom tékosan a valódi Horgony-Kőépítőszekevény kiadását követeljük és minden egyes szekevényt «Horgony» nélkül visszautasítandó. Miért elégedjenek meg gyermekeink egy silány utánzattal?

Aki egy beszélőgépet vagy zenélőművet vásárolni akar, az hozassa meg azonnal Richter F. Ad. és Ta. udv. és kam. szállítóktól, Bécs, I. Operngasse 16, a gazdagon illusztrált zenélőmű-árjegyzéket. A beküldés ingyen és bérmentve eszközöltetik.

Karácsonyi PÁSZTORJÁTÉKOK

és szindarabok, továbbá karácsonyi ajándéknál alkalmas imakönyvek, díszművek és ifjúsági olvasmányok jutányosan kaphatók a

Szent-István-Társulat

könyvkiadóhivatalában.

MÁRCIUS 15

megünneplésére rendkívül alkalmas, könnyen előadható, iskolai és ifjúsági egyfelvonásos színjátékok. 1. Március 15. 2. A szabadság ünnepe. 3. Az öreg honvéd. A három füzet postai szállítással 2 korona. Egy füzet 90 fillér. Küldi: Pásztor József Budapest, I. ker., Fehérváriút 35., III. emelet 4. szám. 1446 1-10

Megjelent és kapható!

A Földrajztanítás Vezérkönyve I. kötet.

A földrajzi alapfogalmak, szülőföldismeret és iskolai kirándulások módszeres feldolgozása a III. elemi osztályban. Második kiadás. Ára 3 kor. Kapható: VADAY JÓZSEF-NÉL, NAGYVÁRAD.

Egyesített

Szépírási és Helyesírási Gyakorlatok

a II., III., IV., V. és VI. elemi osztályok számára, egy kötetben, mintáirással. Ára 40 fill. Megrendelhető a szerző: VADAY JÓZSEF ig-tanító címén, NAGYVÁRADON. Sok táblai írástól felmenti a tanítót! Mutatványt a szerző készséggel küld. 1372 3-3

A nm. m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter által 104988 909. sz. alatt engedélyezve.

MAGYAR SZÉPIRÁS

a neve ama igen célszerű és legolcsóbb írófüzet-sorozatnak, amely Szirmai József nyomán átdolgozott kiadásban megjelent. Minden oldal első sora kaligrafikus előírás, célszerűen fokozatos tanmenet szerint 12 szám. Ára pedig: €€€€€€

CSAK 2 FILLÉR

100 drb, vegyesen is, K 1.50. Mutatványsorozatot 30 f. beküldése esetén (bélyegeken is) bérmentve küld

HOROVITZ ADOLF Nagyszombat. 1341 3-3

Karácsonyi énekeim

általános tetszést arattak és ismét kaphatók. 60 fillérrért bérmentve szállítom. Bélyegeken is beküldhető.

Alsóság (Vasmegye).

Kováts Sándor.

1403 3-3

kántortanító.

Stampay ének- és imakönyve

(XVII. k., 32 oldalal áremelés nélkül bővítve. új kottafüzet ingyen!) csinosan kötve 30 fillér, vászonban 50 fillér. Tízre egy darab ingyen. Kapható bőr-, bársony-, plüs- és selyem-kötésben is külön árkedvezményel 775 16-20

KÖBÖLKUTON (ESZTERGOMMEGYÉBEN)

Aki még nem ismeri a HOROVITZ

ADOLF-nál Nagyszombatban megjelent

ÚJ RAJZFÜZETEKET,

a sikeres rajztanítás érdekében hozasson azonnal mutatványsorozatot.

Természeti és használati tárgyak ábráiból fokozatos tanmenet szerint tervezte: NAGY JÓZSEF. 12 szám a 10 fillér, tanítóknak 7 fillér. Mutatványsorozat a hozzávaló vezérfonallal együtt (Népiszkolai modern rajzoktatás, 50 fillér) 1.30 korona előleges beküldés mellett (bélyegeken is) bérmentve. 1392 3-3

A karácsonyi könyvpiac legértékesebb ujdonságai!

Utazás Keleten. Konstantinápoly—Szmyna—Palesztina—Egyptom—Athén. — Irta: **Havrán János** c. püspök, kanonok. Széles perspektívájú, vonzóan megírt, meleg közvetlenségű útleírás. 110, naggyobbrészt első ízben közreadott reprodukció. Jeruzsalem remek látóképeivel. E könyv külsejében és tartalmában egyaránt elűt a szokásos utirajzok sablonjától. (Sajtó alatt.) **Ára** **6 korona.**

Szurszum Korda. Verseskönyv. Irta: **Szohurek Antal, Giesswein Sándor dr.** előszavával. E versek az olvasót oly hangulatba hozzák, mint aminőt érez az idegéletet élő modern kultúremler, amikor nyári délelőttön a falu vasárnapi nyugalma ihleti meg lelkét. Mindenütt napfény, csönd, hangulatos nyugalom s csak a kis falu templomából hallatszik az orgona ünnepies bűgása. És mi, akik faradt lélekkel hallgatjuk ezt az imadságos összhangot, megnyugszunk, mert szívünk, lelkünk magasabb szférákba emelkedett. (Sajtó alatt.) **Ára** **2:40 kor.**

Erzsébet királyné kíséretében. Irta egykori udvarhölgye: **Sztáray Irma** grófnő. A tavaly megjelent, mindig érdekes és megható műnek újabb kiadása. S bár a szöveg teljes s az illusztrációk is ugyanazok, mint a múlt évi 5 koronás kiadása, ára tetemesen olcsóbb lett, hogy áldott emléku királynőnk mélabús életének és tragikus halálának története minél több magyar család körébe eljuthasson. Nincsen szobor, vagy bárminő emlékmű, mely a boldogult királyné alakját szívünkhez-lelkünkhez közelebb hozná, ennél a meleg szeretettel vezetett tollal írt könyvnel. **Ára** **2 korona.**

Az üldözöttek. Regény két kötetben. Irta: **Sheehan Patrick Á.** — E regény Sheehan, a híres ír író közkedveltségét igazolja. Tárnya az írek nagyon szomorú s tragikus mozzanatokban gazdag történetéből került. A hősi lelkék nagy erőfeszítéseinek olyan pompás rajza ez a kétkötetes regény, hogy az olvasó mindvégig a hétköznapi világából kiemelkedve olvassa végig. Az ír vallási és szabadságküzdelmek nagy apostola, O'Connell él és eszelepszik e regényben. **Vászonkötésben 2 kor.**

Az irgalmasság Golgothája. Regény 2 kötetben. — Irta: **Sziklay János.** «Az irgalmasság Golgothája»: a mindig érdekes és kedves Sziklay János munkája. Aki olvasta ez írónak «Testvérek» című ijjusági regényét, az mohó lélekkel nyul e kétkötetes történeti regénye után. És ha ez ujdonság ismertetése alkalmából fölhiívjuk a «Testvérek»-re a közönség figyelmét, kedves kötelességet teljesítünk — a családokkal szemben. Az ifjú lelkék soha el nem muló hatással hordják szívükben e kedves könyv emlékeit s a késő kor napjaiban is boldog emlékezéssel gondolnak vissza azokra a könnyekre, melyeket a fehér lap fekete betűi fölött hullattak. «Az irgalmasság Golgothája» magyarországi szent Erzsébet csodálatosan változatos életének, a regény gyönyörködtető formájában való földolgozása: Sziklay János tollával. Ennyi ajánlás elég. A regény élvezetét megtoldja még egy kedves elbeszélés: «Szegény élet: gazdag lélek» címen. (Sajtó alatt.) **Ára vászonkötésben 2 korona.**

A doktorkisasszony. Regény. Irta **Charles De Vitis**, fordította **Rada István dr.** — «A doktorkisasszony» a regénynek abból a fajtájából való, melyet fiatal leányok, de az asszonyok is nagy megértéssel tudnak olvasni. A férfiak pedig a túlzó feminista-mozgalmak idején, mint édes és igen kellemes orvosszert ajánlanak a családok s nőneveléssel foglalkozó körök figyelmébe. A könyv francia szerző munkája: a francia írásművészet könnyed, magával ragadó modorában. A fordítás **Rada István doktoré**, ki nemcsak a fordítások megválasztásában, de művészi megcsinálásában is mindig hálára kötelezi olvasóit. **Ára vászonkötésben 1 korona.**

Megrendelhetők a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT könyvkereskedésében Budapest, IV. ker., Kecskeméti-utca 2. szám.

A Richter-féle

Horgony-Kőépítőszekrények

mint harminc év előtt, úgy ma is a gyermekek kedvenc játéka, ok az időpróbat tényleg kiállották. Minden évben szaporodik azon atyák száma, amelyek mint gyermekek e Horgony-Kőépítőszekrényeket megkedvelték és mostan saját gyermekeikkel ismét építeni kezdenek. — **Lehet e jobb továbbajánlás?** — Bizonyára nem és azért egy anyja se mulassa el első és legelőkelőbb ajándékul gyermekei számára egy valódi Horgony-Kőépítőszekrényt kiválasztani. Ez legjobban történik az új képes építőszekrény-árjegyzék szerint, amely kívánatra szívesen bérmentve beküldetik és a melyben bővebbet találunk a Horgony-Híd-építőszekrényekről és a kedvelt Meteor-rajási játékokról is. A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények és Horgony-Híd-építőszekrények ismertető jele a „Horgony” védjegy és valamennyi ti-

nomabb bel- és külföldi játékaru-kereskedésben a gyár által megszabott olcsó árban kaphatók. Biztonság kedvéért bevásárláskor nyomatékosan Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrényt kérjünk és ne hagyjunk magunkra semmiféle utánzatot ráerősokolni, amelyek p. o. kiegészítésül teljesen értéktelenek volnának. Aki régi szekrényének kiegészítésére nézve nemcsak tájékozva, az kívánatra az alatti cégtől dímentesen megkapja az új árjegyzéket vagy pontos felvilágosítást. **Richter F. Ad. és Tsa.** kir. udv. és kam. szállítók. **Bécs, I., Operng. 16.** Aki zenekedvelő és egy mechanikai zenélőművet beszerezni akar, az hozassa meg a legújabb árjegyzéket a híressé vált Imperator zenélőművekről kerek acélhangjegy - lemezekkel és aki egy beszélőgépet venni akar, az kérje a beszélőgép-árjegyzéket, abban a legjobb beszélőgépek felsorolva vannak.

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda készít: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, takarékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában kitűnő anyagból laposan nyíló üzleti könyvek, másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajzfüzetek, rajztömbök, vázla könyvek stb. készülnek.

Levélboríték- és levélpapír-osztályban állandóan diszes levélpapír- és boríték-különlegességek csinos dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárazlemezek, fényképészeti kartonok és felszerelések. □

Gizella-Telepi fanemügyár modern iroda-berendezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.

HARMONIUMOK.

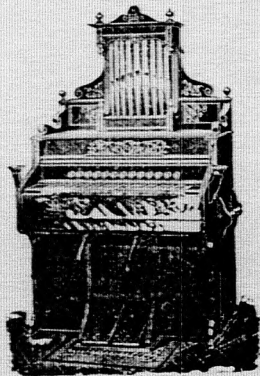
A gyönyörű hang, melyet a világnru és enismert legjobb gyartmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. Pedálos harmoniumok orgona méretekben. Ezen általános elismert remek műveket bocsát ki

STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár
Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára

Továbbá ajánlja saját gyárában készült elismert kiváló minőségű összes furós, vonós és fuvós hangszereit. Saját találmányú (Rakóczi) Tárogató; általános elismert legjobb, szóló hangszerré általam konstrualtatott. Iskolával 35 frtól teljele.

Hangfokozó-gerenda, mely által bármely hegedű, gondnoka beleszítése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer.

— Biztos siker. —

Tanerőknek kedvezmény.

Arjegyék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

251-1.

Az O. K. Tanügyi Tanács által engedélyezett és véglegesen módosított:

Váltószámép és vezérkönyv... 23— K
Méterrúddal és órával... 30— «
Összes mértékkel... 40— «

Kérem gyorsan megrendelni, hogy újévig eleget teljessenek!
Dr. Eben Mihály Nanykórós.

1553. 67. K.

Ki van zárva,

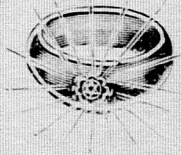
hogy Ön bárhol is olcsóbban és jobban vásárolna

zsebórát, falí-órát, ébresztő-órát, aranyláncot, vagy más ékszeret, mint □ □

RUDAS ZSIGMONDNÁL,

Bpest, VII., Erzsébet-körút 48.

Kérem feltétlenül óra- és ékszerarjegyüket. 411 3-6

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhető közvelen a monarchia vezér-képviselőtől:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

Minden iskola kötelező felszerelési tárgyát képezi (80330.IV—b. 1905. miniszteri rendelete) a remek kivitelű

Óvakodjunk a szeszitaloktól

c. falikép. — Ára K 2. Porto 50 fill.

Kiadja a 1348 4-7

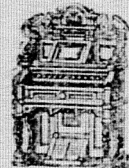
POLATSEK-féle könyvkiadó-hivatal
Temesvár. ■ ■ ■ ■ ■

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mérettel templomok, szemináriumok részére és mint a akorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanerőknek s lelkeseknek különös szálékendmény. Arjegyék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve

93